

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Bojana Klajnšek

Varnost uporabe Facebooka med mladimi

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Bojana Klajnšek

Mentorica: doc. dr. Bojana Lobe

Varnost uporabe Facebooka med mladimi

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca

...

A če ne prideš ne prvič ne drugič

do krova in pravega kova

poskusi

vnovič

in zopet

in znova.

(Tone Pavček)

ZAHVALA

*Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Bojani Lobe za vso pomoč, vodenje in podporo pri pisanju
diplomskega dela.*

Hvala Sebastijanu, ker mi je stal ob strani, mi bil v spodbudo in oporo vsa leta študija.

Hvala očetu in mami, ki sta mi omogočila študij in pomagala po najboljših močeh.

*Zahvaljujem se tudi omi, ki je žal ni več med nami, da me je s svojo dobro voljo podpirala in
spodbujala pri študiju ter mi bila v veliko finančno pomoč.*

Hvala vsem, ki ste sodelovali v anketi in mi pri njenem izvajanju nesebično pomagali.

HVALA!

Varnost uporabe Facebooka med mladimi

Z razširjenostjo uporabe interneta med uporabniki so se razširila tudi spletna mesta, ki uporabnika postavljajo v ospredje. To so spletna socialna omrežja, med katerimi je najbolj razširjen Facebook. Uporablja se za stike s prijatelji, ki so jim že poznani, preko Facebooka pa lahko uporabniki pridejo tudi do novih poznanstev, igrajo lahko igre, uporabljajo aplikacije, postanejo oboževalci strani ipd. Facebook prinaša tudi probleme poznavanja politike zasebnosti, ki se je najmanj zaveda mlajša populacija. Da bi lahko izboljšali obveščanje o nevarnosti posega v zasebnost na spletnem omrežju Facebook, pa moramo v najprej vedeti, kako se obnašajo otroci in mladostniki na Facebooku ter kako dobro poznajo politiko zasebnosti.

Diplomsko delo je sestavljeno iz dveh delov, teoretičnega in empiričnega. V prvem delu je predstavljena problematika zasebnosti in varnosti, natančneje je opredeljeno, kaj so spletna socialna omrežja in kako varovati zasebnost med otroci in mladostniki. V drugem, empiričnem delu, pa so predstavljeni rezultati ankete, ki je bila sestavljena z vprašanji zaprtega tipa. Anketiranci so odgovarjali na vprašanja o poznavanju varnosti in zasebnosti na Facebooku.

Ključne besede: Facebook, varnost, zasebnost, otroci, mladostniki.

The safe use Facebook among young people

The prevalence of Internet use among users, have extended to sites that put the user to the fore. These are online social networks, and among them is the most popular Facebook. It is used for contact with friends, through Facebook, users can also come up with new acquaintances, play games, run applications, become fans of pages, etc.. Facebook also brings problems understanding the privacy policy, which the younger population is at least aware of. To improve communication about risks of the intrusion on your Facebook network, we first must know how children and adolescents behave on Facebook and how well they know the privacy policy.

Thesis consists of two parts, theoretical and empirical. The first part presents an issue of privacy and security; it defines what online social networks are and how to protect the privacy of children and adolescents. In the second, empirical part, the results of the survey are presented, which was composed of closed questions. Respondents were interviewed about their knowledge of safety and privacy on Facebook.

Keywords: Facebook, security, privacy, children, adolescent.

KAZALO

1 UVOD	8
1.1 Raziskovalni problem in struktura diplomskega dela	9
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA	10
2.1 Zasebnost in nadzor na internetu	10
2.2 Varovanje zasebnosti in varnosti med otroci ter mladostniki na spletnih socialnih omrežjih....	11
3 SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA	12
3.1 Facebook	13
3.2 Zasebnost in varnost na spletnih socialnih omrežjih	13
4 NAČINI VAROVANJA ZASEBNOSTI IN VARNOSTI NA FACEBOOKU	14
5 EMPIRIČNI DEL.....	15
5.1 Metodologija	15
5.2 Zbiranje podatkov.....	15
5.3 Opis vzorca	16
5.4 Splošne informacije o socialnem omrežju Facebook	17
5.4.1 Informacije o socialnem omrežju Facebook.....	17
5.4.2 Razumljivost predstavljenih informacij o varni rabi Facebooka.....	22
5.4.3 Razpoložljivost informacij o varnosti na Facebooku	26
5.4.4 Jasno navajanje socialnega omrežja v okviru uporabe	27
5.4.5 Informacije o posebnih tveganjih na Facebooku	28
5.5 Odstotek uporabnikov spletnega socialnega omrežja Facebook.....	30
5.6 Zahtevane informacije Facebooka v postopku vpisovanja.....	31
5.6.1 Najdene informacije na spletni strani Facebooka	32
5.6.2 Ob prijavi v svoj uporabniški profil.....	34
5.6.3 Uporabniški profil in objave komentarjev drugih uporabnikov	35
5.6.4 Nastavitve nadzora objav ob prijavi v svoj uporabniški profil.....	36
5.6.5 Pred objavo fotografije ali informacije na svojem profilu.....	37

5.6.6 Ob izbrisu profila	38
5.6.7 Zavrnitev ali onemogočanje prošnje za stik	40
5.7 Način prijave zlorabe na spletu	41
5.7.1 Način prijave zlorabe	41
5.7.2 Dovoljenja za aplikacije in spreminjanje nastavitev ob prijavi v profil.....	43
5.7.3 Podani podatki v postopku registracije na Facebook.....	44
5.7.4 Podatki, podani ob registraciji, ki so avtomatsko vstavljeni v profil	45
6 ZAKLJUČEK	46
7 LITERATURA.....	49
Priloga A: Anketni vprašalnik.....	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Starost po skupinah	16
Tabela 2: Spol	16
Tabela 3: Prebivališče	16

KAZALO GRAFOV

Slika 5.1: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Pogoji uporabe Facebooka.	18
Slika 5.2: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Varnostni ukrepi.	19
Slika 5.3: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Varovanje zasebnosti/podatkov.....	20
Slika 5.4: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Pravila obnašanja na tem omrežju.	21
Slika 5.5: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Informacije za otroke.	22
Slika 5.6: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Lahko razumljive	23

Slika 5.7: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Lahko dostopne	24
Graf 5.8: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Obširne	25
Slika 5.9: Katere informacije o varnosti so na razpolago v tem socialnem omrežju	26
Slika 5.10: Socialno omrežje v okviru uporabe jasno navaja.....	27
Slika 5.11: Ali obstajajo kakšne informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev	29
Slika 5.12: Ali si uporabnik spletnega socialnega omrežja Facebook.....	30
Slika 5.13: V postopku vpisovanja, socialno omrežje Facebook od tebe zahteva naslednje informacije	31
Slika 5.14: Na spletni strani socialnega omrežja Facebook najdem naslednje informacije o	33
Slika 5.15: Ko si prijavljen v svoj uporabniški profil lahko	34
Slika 5.16: Na svojem uporabniškem profilu	35
Slika 5.17: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil lahko.....	36
Slika 5.18: Preden objavim fotografijo ali informacijo na svojem profilu dobim.....	38
Slika 5.19 Če želim izbrisati svoj profil.....	39
Slika 5.20: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil	40
Slika 5.21: Način prijave zlorabe na spletni strani je	42
Slika 5.22: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil	43
Slika 5.23 V postopku registracije v socialno omrežje Facebook, si moral/a dati naslednje podatke. .	44
Slika 5.24: Prosim, navedi kateri osebni podatki, ki si jih podal ob registraciji, so bili avtomatsko vstavljeni v tvoj profil? Se pravi, so bili vidni takoj na tvojem profilu.	45

1 UVOD

Z razvojem tehnologije se je pojavil internet, ki se je z leti zelo razširil med uporabnike. Po podatkih RIS-a kar 60 % vprašanih v Sloveniji internet uporablja vsak dan ali skoraj vsak dan (povzeto po Mašić in Vehovar 2010, 8). Aplikacije, ki jih je prinesel internet, so se zelo razširile med uporabnike, najbolj priljubljene pa so postale tiste, ki uporabnike postavijo v ospredje. Med te aplikacije sodijo spletna socialna omrežja.

Največji delež uporabnikov socialnih omrežij je med otroci in mladostniki. Med tistimi, ki so stari od 8 do 10 let, je uporaba majhna (22 %), nato pa odstotek uporabe strmo narašča. Med najstniki, starimi od 11 do 14 let, se uporaba poveča na 71 %, med mladostniki, starimi od 15 do 17 let, pa kar na 87 % (povzeto po Lobe in Muha 2011, 17). Po podatkih EU Kids Online je Facebook najbolj priljubljen med socialnimi omrežji, še posebej pri otrocih in mladostnikih. V svojem diplomskem delu sem zajela starostno skupino od 10 do 18 let, usmerila pa sem se na spletno socialno omrežje Facebook.

Mladi in otroci so največja rizična skupina, izpostavljena spletu, ker se ne zaveda vseh tveganj, ki jim pretijo. Ti veliko časa preživijo na internetu. Kar 45 % vprašanih otrok večkrat na dan uporablja internet, 25 % pa približno enkrat na dan. 70 % otrok in mladostnikov vsak dan uporablja internet, kar je zelo velik odstotek (povzeto po Lobe in Muha 2011, 17). To pomeni, da je zelo veliko otrok in mladostnikov vsak dan izpostavljenih nevarnostim na internetu.

Te rezultate je pokazala raziskava Eurobarometer iz leta 2008, ki kaže, da je kar 75 % otrok, starih med 6 in 17 let, uporabnikov interneta. 47 % otrok, starih med 15 in 17 let, uporablja internet na svojem lastnem računalniku (European Commission, 2008).

Kot ugotavljata Lobe in Muha, otroci in mladi veliko časa preživijo na internetu. Kar 34 % vprašanih uporablja spletna socialna omrežja večkrat na dan, odstotek tistih, ki so na spletnih socialnih omrežjih vsak dan, je za odtenek manjši (32 %). 22 % vprašanih pa uporablja spletna socialna omrežja nekajkrat na teden. Kar 66 % otrok in mladostnikov uporablja internet ter tako posveti veliko časa tudi spletnim socialnim omrežjem. Kolikšen pomen mladi pripisujejo varnosti in zasebnosti na spletnih socialnih omrežjih, predvsem Facebooku, sem ugotovila s pomočjo ankete.

Ogrožanje zasebnosti se pojavi z moderno informacijsko komunikacijsko tehnologijo, predvsem internetom, ki se nato še le potencira (povzeto po Kovačič 2000, 1019). Nove tehnologije so prinesle nove aplikacije, ki so še posebej zanimive za otroke in mladostnike. Z novimi aplikacijami pa se porajajo nova vprašanja o varnosti in zasebnosti. Med najbolj ogroženimi so tukaj ravno otroci in mladostniki, saj jih v večini uporabljajo oni, velikokrat pa otroci presegajo znanje svojih staršev.

1.1 Raziskovalni problem in struktura diplomskega dela

Osnovni namen diplomskega dela je bilo s pomočjo spletne ankete raziskati, kolikšen pomen mladi pripisujejo varnosti in zasebnosti na Facebooku. Spletno anketo, ki je bila izvedena v okviru raziskave Evaluation of the Implementation of the Safer Social Networking Principles for the EU Part I (Straksrund in Lobe, 2010), sem prevedla in prilagodila glede na slovenske razmere. Svojo raziskavo sem omejila na starostno skupino od 10 do 18 let.

V teoretičnem delu sem opisala problematiko varnosti in zasebnosti na internetu, predvsem med otroci in mladostniki. Definirala sem, kaj so spletna socialna omrežja. Zanimali pa so me tudi načini varovanja otrok in mladostnikov na Facebooku.

V praktičnem delu sem predstavila analizo ankete, ki je bila izvedena maja 2011. Podatke sem obdelala s programom SPSS in Microsoft Excel. Zanimale so me razmere v Sloveniji; kako dobro otroci in mladostniki poznajo varnostne ukrepe na Facebooku in ali so dovolj dobro seznanjeni z njimi. Izvedela sem tudi, kakšne načine obnašanja imajo slovenski otroci in mladostniki na Facebooku. Na koncu analize sem nanizala temeljne ugotovitve raziskave. Raziskovalno vprašanje, ki sem si ga zastavila, je: Kolikšen pomen mladi pripisujejo varnosti in zasebnosti na Facebooku?

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Z razvojem spletnih orodij, ki so uporabnika postavila v ospredje, so se pojavile številne spletne aplikacije za povezovanje in medsebojno komunikacijo. Te aplikacije pa otrokom odpirajo večje možnosti uporabe, s tem pa tudi večja tveganja. Facebook je spletno socialno omrežje, ki ima po podatkih Socialbakers (stran z nasveti v družbenem marketingu) največje število uporabnikov. V maju 2012 je bilo kar 842.416.960 registriranih uporabnikov Facebooka. Evropa ima 231.814.340 registriranih uporabnikov, Slovenija pa 683.860 (povzeto po Socialbakers, 2012).

Otroci in mladostniki so danes skoraj največja skupina uporabnikov interneta in mobilne tehnologije (povzeto po Europe's Information Society, 2012).

2.1 Zasebnost in nadzor na internetu

Ogrožena zasebnost na internetu je posledica moderne družbe, ki ima vedno večje potrebe po organiziranosti in po zbiranju informacij o posamezniku. Ogroženost zasebnosti se je pojavila z moderno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, predvsem internetom (Kovačič 2000, 1019). V današnji družbi se poudarjata posameznikova individualnost in zasebnost, obenem pa smo priča vedno višji stopnji nadzorovanja (Kovačič, 2003, 11).

Zasebnost je temelj človeškega dostojanstva, vendar ni absolutna, je pa v sodobni družbi postala ena najpomembnejših človekovih pravic. Ločimo več vrst zasebnosti. Te so: informacijska zasebnost, zasebnost telesa, zasebnost komunikacij in prostorska zasebnost, najbolj pa sta v sodobni družbi ogrožena prostorska in informacijska zasebnost, kot je navedeno v poročilu Privacy & Human Rights (Kovačič, 2003).

Iz poročila Privacy & Human Rights (Kovačič, 2003) je razvidno, da ogrožajo zasebnost trije pomembni trendi:

- globalizacija (ni geografskih omejitev pri pretoku podatkov),
- konvergenca med tehnologijami (vedno bolj so povezljive),
- multimedialnost (podatki se hitro lahko spremenijo v drugo obliko).

Webster (Kovačič, 2000) pravi, da je ena izmed pomembnih značilnosti v modernih družbah organiziranost. Večja organiziranost prinaša tako prednosti kot tudi slabosti. Če imamo

ustrezne informacije o ljudeh, lahko le tako uspešno uravnavamo in načrtujemo življenje ljudi v družbi (Kovačič 2000, 1019–1020).

Stopnja nadzora v družbi se bo samo še povečevala. Problem zasebnosti neprestano niha med totalitarizmom in anarhijo, tukaj pa se pojavljajo vprašanja, kako ujeti ravnotežje. Pomembno je, da družba nadzora ne postane totalitarna družba (Kovačič, 2003, 91).

Beniger (Kovačič, 2006, 22) nadzor definira kot *»usmerjen vpliv na zastavljen cilj.«* Sodobna družba brez nadzorovanja ne bi mogla obstajati, saj posamezniku omogoča delovanje. Kovačič (2006) pravi, da je potrebno ločiti med nadzorom nad stvarmi in nadzorom nad ljudmi. Nadzor nad ljudmi je namenjen spoznavanju delovanja posameznikov, torej gospodovanju nad njimi. Nadzor je neposredno usmerjen v delovanje ljudi in se pojavi v obliki zbiranja informacij. Živimo torej v družbi, kjer je stopnja nadzora velika. Zanimivo je, da lahko oblast ali družba uporablja nadzor proti posameznikom, posameznik pa lahko nadzor uporabi proti državi ali družbi (povzeto po Kovačič, 2006, 22).

2.2 Varovanje zasebnosti in varnosti med otroci ter mladostniki na spletnih socialnih omrežjih

Kaj je zasebno in kaj je javno, ni povsem jasno, saj meja ni določena. Sami uporabniki Facebooka se ne zavedajo dovolj dobro, katere podatke lahko objavijo na spletu in katerih ne. Spletna socialna omrežja so postala skoraj nujno potrebna za otroke in mladostnike. Ti so namreč prepričani, da so njihova življenja na spletnih socialnih omrežjih zasebna, dokler v njih ne posegajo starši (povzeto po Barnes, 2006).

Tudi v raziskavi Ofcon (2008) se pojavlja vprašanje zasebnosti in varnosti na spletnih socialnih omrežjih. Menijo, da otroci in mladostniki v spletnih socialnih omrežjih vidijo le zabavo in dejavnost v prostem času. Uporabniki si sploh ne postavljajo vprašanj o varnosti in zasebnosti na omrežjih. Skoraj polovica uporabnikov ima svoj profil viden vsem. Njihova raziskava je pokazala, da so glavni vzroki nezanimanja za varnost in zasebnost naslednji: pomanjkanje obveščenosti o tej temi, ni zaskrbljenosti, prepričanje, da so spletna socialna omrežja manj nevarna kot npr. druge dejavnosti na spletu (spletno bančništvo ipd.) (povzeto po Ofcon, 2008).

Spletna socialna omrežja so ena od oblik javnega prostora (povzeto po Boyd, 2007). Otroci in mladostniki nimajo prave predstave, kaj je javno in kaj zasebno. Do spletnih socialnih omrežij namreč dostopajo od doma, v zasebnem prostoru, zato si težje predstavljajo, da v resnici vstopajo v javni prostor.

Barnesova (2006) pravi, da se lahko varovanja zasebnosti na spletnih socialnih omrežjih lotimo na tri načine z naslednjimi rešitvami: socialna, tehnična in pravna rešitev. Pojasnjuje, da se prvi korak zaščite začne pri starših. Pojavljajo se namreč vse večje razlike med znanjem staršev in otrok, pri čemer znanje otrok velikokrat prekosi znanje staršev (Barnes, 2006).

3 SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA

Na spletni strani *Nasvet za net* (2012) spletna socialna omrežja opredeljujejo z naslednjim odstavkom:

Spletna socialna omrežja (tudi skupnosti) so skupek družbenih povezav, ki nastajajo tako, da vsak uporabnik ustvari svoje spletno mesto, ki se imenuje profil. Na njem so objavljeni uporabnikovi osnovni podatki, lahko tudi fotografija, kar je odvisno od tega, koliko informacij o sebi želi deliti s svetom. Spletna socialna omrežja omogočajo izmenjavo podatkov in sklepanje novih znanstev po načelu prijatelj mojega prijatelja je tudi moj prijatelj. Osnovni namen spletnih socialnih omrežij je lahko samo socialen in omogoča uporabnikom sklepanje prijateljskih ali romantičnih zvez, lahko pa je namenjen tudi iskanju poslovnih stikov. Čeprav se spletna socialna omrežja razlikujejo med seboj, vsa omogočajo uporabnikom, da objavljajo informacije o sebi, multimedijske vsebine in ponujajo model komunikacijskih mehanizmov (forumi, klepetalnice, elektronska pošta, takojšnje sporočanje), ki omogočajo uporabniku stik z drugimi uporabniki, prav tako pa tudi izmenjavo datotek. Mnogo spletnih socialnih omrežij znotraj sebe ustvarja skupnosti ali podskupine, ki jih povezuje skupni interes (Nasvet za net, 2012).

Spletna socialna omrežja omogočajo uporabnikom, da si ustvarijo svojo spletno stran ali profil. Zgradijo si spletno mrežo stikov oz. »prijateljjev«. Tako pa se izgublja tradicionalni pomen prijatelja, saj ima veliko uporabnikov za svoje prijatelje ljudi, ki jih niti osebno ne poznajo. Uporabniki na spletnih socialnih omrežjih objavljajo fotografije, gledajo videovsebine, igrajo igre, pišejo na zid ipd. Spletna socialna omrežja so najbolj priljubljena

pri otrocih in mladostnikih. Te strani so Facebook, MySpace, Bebo in še mnoge druge (povzeto po Ofcom 2008). Formula za spletno socialno omrežje je čisto enostavna, vendar pa ne gre za novo stvar (povzeto po Crnović, 2007).

Boydova in Ellisonova (2007) definirata spletna socialna omrežja kot spletne storitve, ki posameznikom omogočajo, da si ustvarijo javne ali poljavne profile. Posameznik si sam naredi seznam prijateljev, s katerimi profil deli. Spletna socialna omrežja so predvsem namenjena komuniciranju z ljudmi, ki so že del njihove socialne mreže. Večina teh spletnih strani spodbuja uporabnike, da si naložijo fotografije, dodajajo večpredstavnostne vsebine, aplikacije ipd. (povzeto po Boyd in Ellison, 2007).

3.1 Facebook

Facebook je bil ustanovljen leta 2004 in je bil namenjen študentom Harvarda (povzeto po Cassidy v Boyd in Ellison, 2007). Po besedah Crnovičeve (2007) je Mark Zuckerberg izumil spletno mesto, preko katerega so v začetku imeli univerzitetni elektronski naslov. Kasneje so se uporabnikom pridružili še angleški študentje. Igor Cesarec, ki je v času širjenja Facebooka študiral v Londonu, je o tem spletnem socialnem omrežju povedal: "Takrat je bila uporaba Facebooka kot del neke underground scene in seveda si bil zelo kul, če si to uporabljal. Znotraj fakultete ni težav, če kdo izve tvoje ime in priimek ali dobi tvojo telefonsko številko. Stvar postane problematična, ko se v fakultetno socialno omrežje prikradejo zunanji obiskovalci." Kot pravi Crnovičeva (2007), je bil takrat dostop omejen in so bili študentje pripravljani izdati marsikaj. Septembra leta 2006 pa se je Facebook odprl za vse uporabnike z veljavnim elektronskim naslovom in ne več samo za dijake in študente. Število uporabnikov je po tem začelo strmo naraščati (povzeto po Crnović, 2007).

3.2 Zasebnost in varnost na spletnih socialnih omrežjih

Spletna socialna omrežja so bila hitro sprejeta s strani otrok in mladostnikov, saj so omogočila nove možnosti predstavljanja samega sebe, učenja in gradnjo širšega kroga odnosov, upravljanje zasebnosti ter intimnosti. Po drugi strani pa obstajajo tudi pomisleki o tveganjih, kot so izguba samozavesti, ustrahovanje ipd. (povzeto po Livingtone in Broke, 2009).

4 NAČINI VAROVANJA ZASEBNOSTI IN VARNOSTI NA FACEBOOKU

Facebook obvešča svoje uporabnike o varnosti, spreminjanju politike zasebnosti in o podpori uporabnikov. Razdeljene ima kategorije za starše, učitelje in mladostnike. Meja glede omejitve starosti uporabnika ni jasno določena. Center za pomoč vsebuje tudi povezavo v varnostni center. Facebook je spletno mesto, ki je namenjeno uporabnikom, starejšim od 13 let. Ima tudi omejeno uporabo in privzete nastavitve zasebnosti za mlajše od 18 let. Facebook ima skoraj na vsaki strani gumb, ki omogoča prijavo neprimerne vsebine (neustrezen videoposnetek ali komentar). Omenjeno spletno socialno omrežje spodbuja svoje uporabnike, da uporabljajo varne pristope do osebnih podatkov in zasebnosti (z obvestili, npr. da njihov profil ni dovolj zavarovan). Nato jih vodi, kako si spremeniti nastavitve. Facebook omogoča svojim uporabnikom, da imajo popoln nadzor nad tem, kaj delijo s kom. Center za zasebnost na Facebooku omogoča učenje zasebnosti na strani (povzeto po EU SNS, 2011). Sama spletna stran Facebook pa daje najstnikom zelo znan nasvet, naj premislijo, preden kaj objavijo (povzeto po Facebook, 2011).

Na spletni strani Facebook so zapisani nasveti za najstnike. Uporabniki:

- naj ne delijo svojega gesla z nobenim;
- naj ne sprejemajo prijateljstva od oseb, ki jih ne poznajo;
- naj ne objavljajo ničesar, kar ne želijo, da bi videli starši, učitelji ali delodajalci;
- naj bodo verodostojni;
- naj se ne pretvarjajo;
- naj spoznajo nastavitve zasebnosti in jih pogosto preverjajo (povzeto po Facebook).

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 Metodologija

Za zbiranje podatkov sem si izbrala ciljno skupino od 10 do 18 let. Takšna skupina se mi je zdela najbolj primerna, saj lahko primerjam razlike med srednjo in osnovno šolo, primerjam lahko višje razrede osnovne šole z nižjimi.

Ciljno skupino za anketiranje so predstavljali učenci dveh osnovnih šol in ene srednje šole. Na Facebooku sem ustanovila skupino in omenjene učence povabila k reševanju ankete, ki sem jo hkrati oglaševala na najdi.si. Za cilj sem si zastavila 100 izpolnjenih anket in pri analizi upoštevala le tiste, ki so imele odgovore na vsaj tri vprašanja.

5.2 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala s pomočjo spletnega vprašalnika, ki je bil izveden v okviru European Commission under Safer internet programme (Straksrund in Lobe, 2010). Vprašalnik sem prevedla in prilagodila glede na slovenske razmere ter samo za spletno socialno omrežje Facebook. Anketa je bila anonimna, otroci pa so jo reševali samostojno, preko interneta.

Zbiranje podatkov preko spletne ankete je potekalo od 30. maja 2011 do 30. junija 2011. Anketa je bila izdelana v orodju Ika.

Anketa je bila aktivna en mesec, v tem času pa se je zabeležilo 337 klikov na nagovor in 216 klikov na anketo. Največ je bilo neposrednih klikov, in sicer 204. 62 jih je kliknilo na anketo, preusmerjeno preko strani najdi.si, 60 pa preko socialnega omrežja Facebook. 183 jih je začelo z izpolnjevanjem ankete, njeno reševanje pa je zaključilo 113 posameznikov. 154 anketiranih je odgovorilo na 3 ali več vprašanj in so bili stari med 10 in 18 let.

5.3 Opis vzorca

Za analizo rezultatov sem torej izbrala mlade in otroke, ki so odgovorili na vsaj tri vprašanja. Teh je bilo 154.

Tabela 1: Starost po skupinah

Starost po skupinah	Frekvenca	Odstotek
Prvo trileetje OŠ (10, 11 in 12 let)	18	12
Drugo trileetje OŠ (13, 14 in 15 let)	64	41
Srednja šola (16, 17 in 18 let)	72	47
Skupaj	154	100

Med anketiranci je bilo 18 (12 %) otrok, starih med 10 in 12 let, 64 (41 %) otrok, starih med 13 in 15 let ter 72 (47 %) mladih, starih med 16 in 18 let.

Tabela 2: Spol

Spol	Frekvenca	Odstotek
Moški	61	40
Ženski	93	60
Skupaj	154	100

V anketi je sodelovalo 61 fantov (40 %) in 93 deklet (60 %). Iz vzorca se vidi, da je deklet več.

Tabela 3: Prebivališče

Prebivališče	Frekvenca	Odstotek
Mesto	56	36
Vas	98	64
Skupaj	154	100

Med otroci in mladimi, ki so bili vključeni v raziskavo, je 66 (36 %) takšnih, ki prihajajo iz mesta, 98 (64 %) mladih in otrok pa prihaja iz vasi. Iz vzorca je razvidno, da več otrok prihaja iz vasi.

5.4 Splošne informacije o socialnem omrežju Facebook

V prvem delu vprašalnika me je zanimalo, kako lahko je najti splošne informacije o Facebooku, kako dobro so predstavljene informacije o varni uporabi in varnosti, informacije o tveganjih v zvezi z uporabo, da se ne vpišeš v sam profil Facebooka s svojim uporabniškim imenom in geslom. To vprašanje je bilo namenjeno uporabnikom in tudi tistim, ki ne uporabljajo Facebooka.

5.4.1 Informacije o socialnem omrežju Facebook

Otroke in mladostnike sem v anketnem vprašalniku zaprtega tipa spraševala o informacijah na spletnem socialnem omrežju Facebook. Zanimali so me pogoji uporabe, varnostni ukrepi, varovanje zasebnosti in podatkov, pravila obnašanja in informacije za otroke.

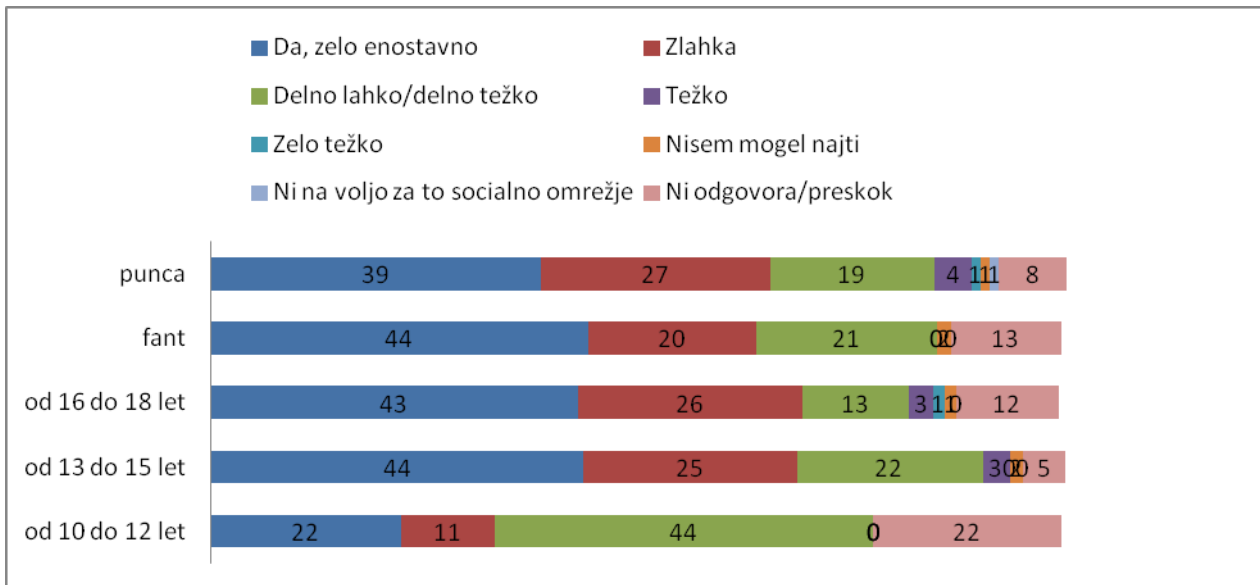
Trditev je bila sledeča:

- Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš informacije o socialnem omrežju:

Pogoji uporabe Facebooka v odstotkih.

Rezultati kažejo, da je informacije o pogojih uporabe Facebooka zelo enostavno našlo 41 % uporabnikov, dobra petina je (24 %) pogoje našla zlahka, delno lahko in tudi delno težko pa je to informacijo našlo 20 % vprašanih otrok in mladostnikov. Te informacije ni moglo najti 1 % vprašanih in prav tako je 1 % otrok in mladostnikov menilo, da te informacije ni bilo na voljo. Ostali niso podali odgovora.

Slika 5.1: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Pogoji uporabe Facebooka.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

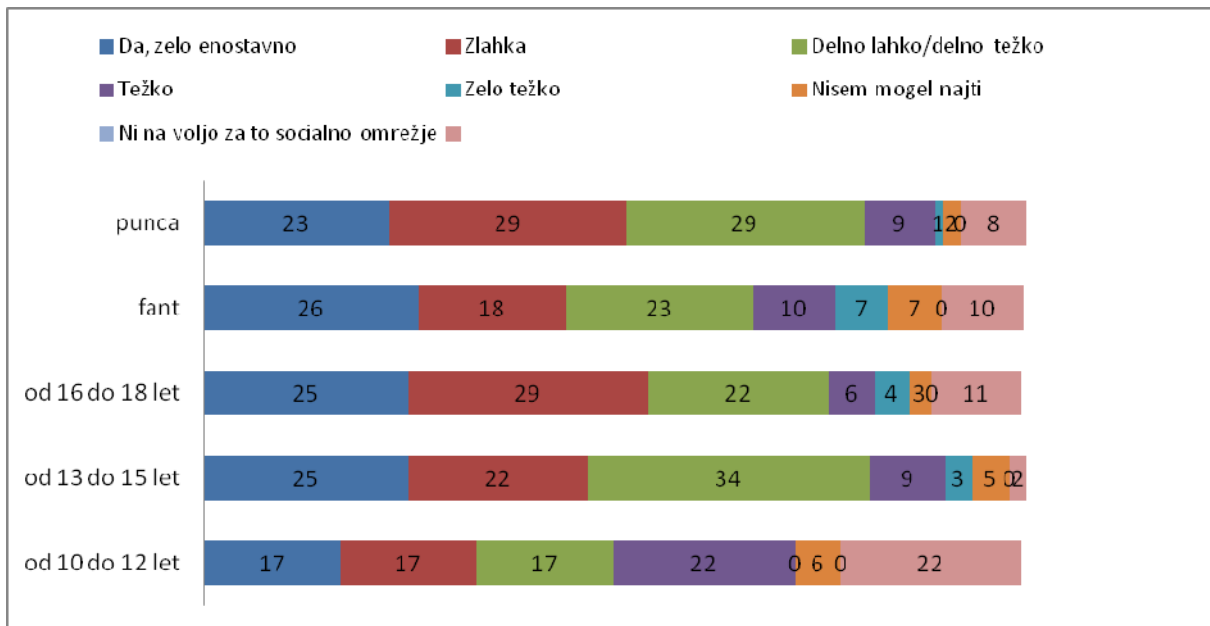
S slike 5.1 je možno razbrati, da je velika večina anketiranih dijakov pogoje uporabe Facebooka poznala in vedela, kje jih lahko najde (večina zelo enostavno ali zlahka). Nekoliko bolj problematična je bila skupina osnovnošolcev, starih med 10 in 12 let, v kateri jih je 44 % dejalo, da je pogoje uporabe Facebooka delno lahko, delno težko najti.

Naslednja trditev je bila:

- Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: **Varnostni ukrepi v odstotkih.**

Skoraj četrtnina (24 %) vseh vprašanih otrok in mladostnikov je vedela, kje lahko najdejo varnostne ukrepe na socialnem omrežju Facebook. Četrtnina (25 %) je varnostne ukrepe našla zlahka, delno lahko/delno težko pa jih našla nekoliko več kot četrtnina vprašanih (27 %). 4 % otrok in mladostnikov te informacije ni moglo najti, ostali na to trditev niso podali odgovora. Vse je nazorno prikazano tudi na sliki 5.1.

Slika 5.2: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Varnostni ukrepi.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

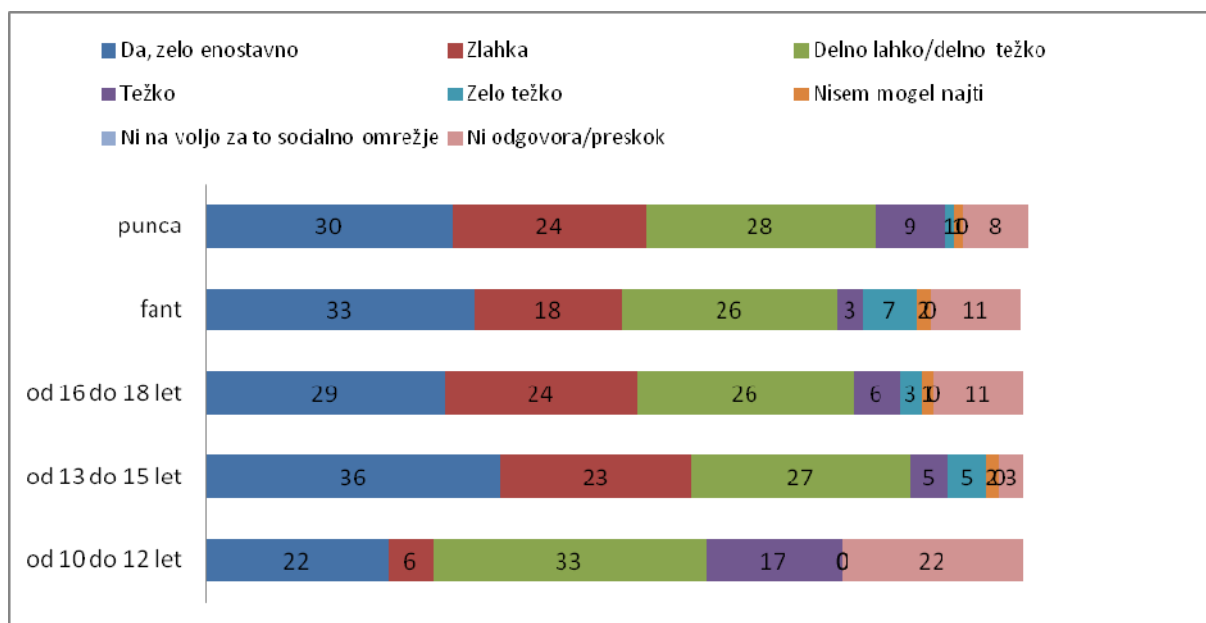
Varnostne ukrepe je velika večina uporabnikov našla (slika 5.2), in sicer enostavno ali zlahka. Nekoliko bolj problematična je bila skupina osnovnošolcev, starih med 10 in 12 let, kjer je varnostne ukrepe težko našlo 22 % vprašanih.

Sledi trditev:

- Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: **Varovanje zasebnosti/podatkov v odstotkih.**

Tretjina vseh vprašanih otrok in mladostnikov (32 %) je varovanje zasebnosti/podatkov našla zelo enostavno, skoraj četrtina (21 %) zlahka, nekaj manj kot tretjina (28 %) pa je te podatke našla delno lahko/delno težko. 1 % vseh vprašanih otrok in mladostnikov te informacije ni moglo najti. Ostali niso podali odgovora.

Slika 5.3: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Varovanje zasebnosti/podatkov.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

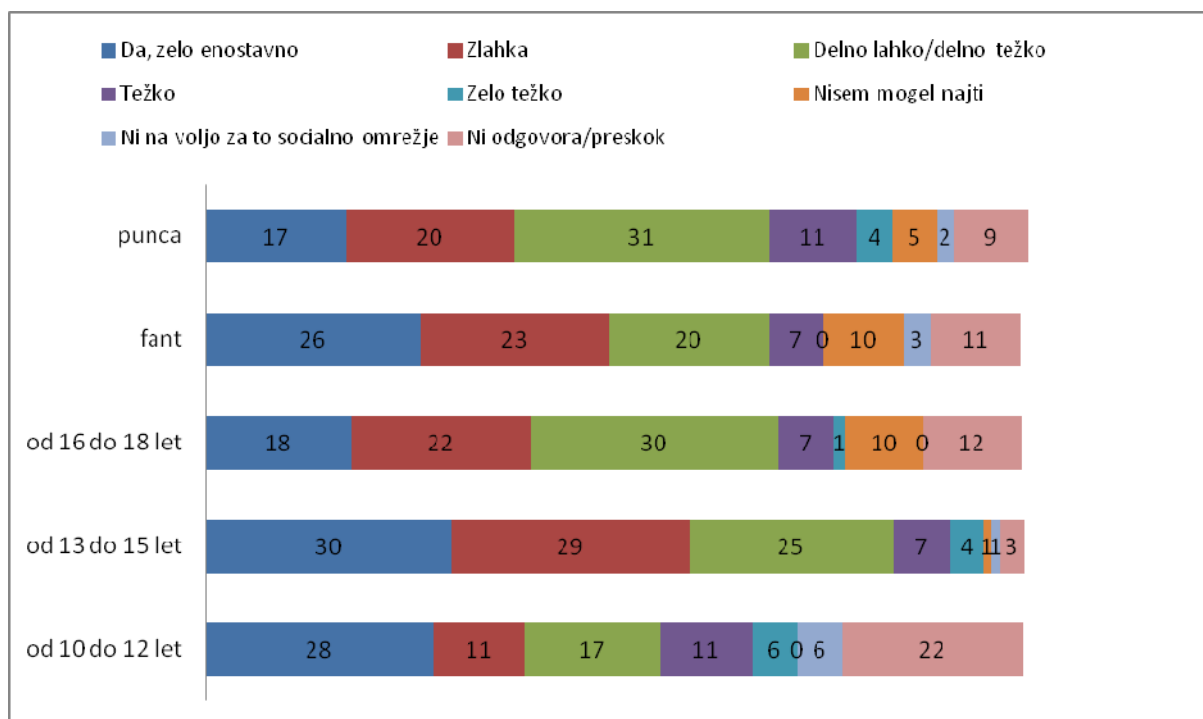
S slike 5.3 je mogoče razbrati, da je informacijo o varovanju zasebnosti/podatkov možno najti zelo enostavno in zlahka, izstopal pa je tudi odstotek delno lahko/delno težko. Zopet je nekoliko bolj problematična skupina osnovnošolcev, starih med 10 in 12 let, kjer jih je kar 17 % to informacijo našlo težko.

Sledila je trditev:

- Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: **Pravila obnašanja na tem omrežju.**

21 % vseh vprašanih otrok in mladostnikov je pravila obnašanja na omrežju Facebook našla zelo enostavno, nekaj manj kot četrtnina (21 %) zlahka, nekaj več kot četrtnina (27 %) pa je te informacije našla delno lahko/delno težko. 9 % je informacijo o pravilih obnašanja na tem omrežju našlo težko, 7 % pa jih je menilo, da te informacije ni na voljo. 3 % vprašanih je bilo mnenja, da te informacije za to socialno omrežje ni na voljo. Ostali niso podali odgovora.

Slika 5.4: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Pravila obnašanja na tem omrežju.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

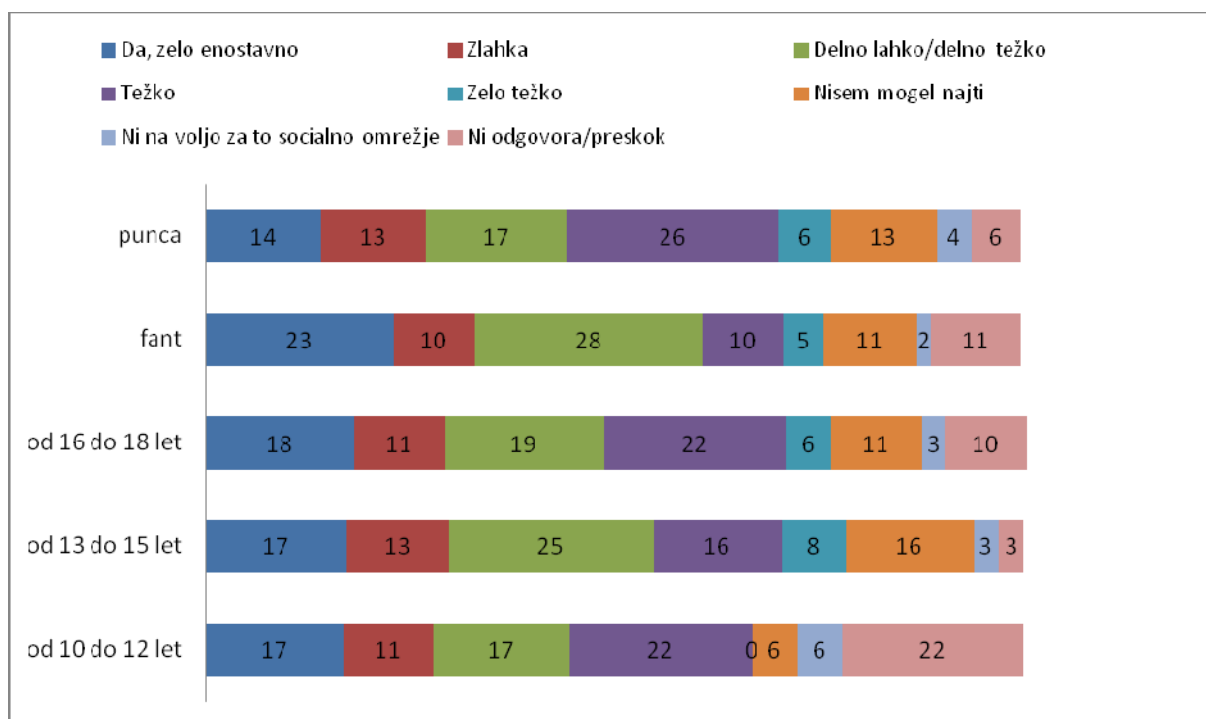
S slike 5.4 lahko vidimo, da je iskanje pravil obnašanja na socialnem omrežju Facebook ciljni skupini anketiranih predstavljalo nekoliko večji problem. Iskanje informacij o pravilih obnašanja je nekoliko več težav predstavljalo dekletom, saj jih je kar 11 % to informacijo našlo težko, 4 % deklet pa celo zelo težko. Pri fantih 10 % te informacije ni moglo najti. Pri starostni skupini je najbolj izstopala skupina otrok, starih med 13 in 15 let, kjer jih je 17 % to informacijo našlo težko, 9 % zelo težko, 9 % pa jih je tudi menilo, da te informacije na socialnem omrežju Facebook ni na voljo.

Naslednja trditev je bila:

- Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: **Informacije za otroke.**

18 % vseh otrok in mladostnikov je informacije za otroke na omrežju Facebook našlo zelo enostavno, 12 % zlahka, 21 % pa je te informacije našlo delno lahko/delno težko. 20 % je informacije za otroke na omrežju Facebook našlo težko, 12 % te informacije ni moglo najti, 3 % vprašanih pa je trdilo, da te informacije ni na voljo za socialno omrežje Facebook.

Slika 5.5: Na sami spletni strani Facebooka lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju: Informacije za otroke.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

S slike 5.5 je mogoče razbrati, da med spoloma iskanje informacij o otrocih predstavlja nekoliko večji problem dekletom, saj jih je kar 26 % podatke našlo težko, 13 % te informacije ni moglo najti, 4 % pa jih je menilo, da te informacije ni na voljo. Med starostnimi skupinami je bilo nekoliko težje najti informacijo otrokom, starim med 10 in 12 let, kjer jih je kar 22 % to informacijo našlo težko, pri starostni skupini med 13 in 15 let pa jih 16 % te informacije ni moglo najti.

5.4.2 Razumljivost predstavljenih informacij o varni rabi Facebooka

V tem sklopu vprašanj me je zanimalo, kako dobro so predstavljene informacije o varni rabi Facebooka. Zanimalo me je, ali so jim bile lahko razumljive, lahko dostopne in ali so bile obširne.

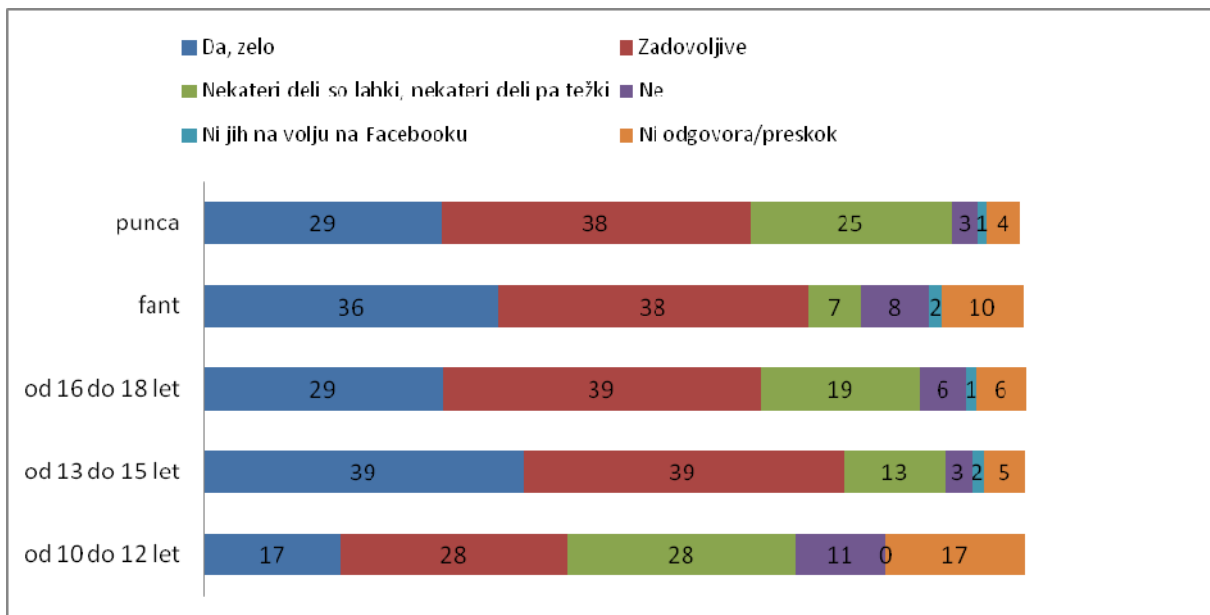
Prvo vprašanje v tem sklopu je bilo:

- Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka:

Lahko razumljive?

Nekaj več kot tretjini (32 %) otrok in mladostnikov so se zdele predstavljene informacije o uporabi Facebooka zelo dobro razumljive, 38 % so bile te informacije zadovoljive, 18 % pa je bilo tistih, ki so se jim zdeli nekateri deli lahki, nekateri težki. Da informacije niso razumljive, jih je menilo 5 % vprašanih, 1 % otrok in mladostnikov pa je trdilo, da teh informacij ni bilo na voljo.

Slika 5.6: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Lahko razumljive?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Če pogledamo deleže glede na starost, lahko s slike 5.6 razberemo, da so imeli z razumevanjem informacij o varni uporabi največje težave otroci, stari med 10 in 12 let, in sicer jih kar 11 % ni razumelo teh informacij, 28 % so se zdeli nekateri deli lahki, nekateri deli težki. Med spoloma bi lahko izpostavila rezultat pri dekletih, kjer so se četrtni zdeli nekateri deli lahki, nekateri deli težki. V poprečju so se jim zdele te informacije zadovoljivo razumljive. Ostali niso podali odgovora.

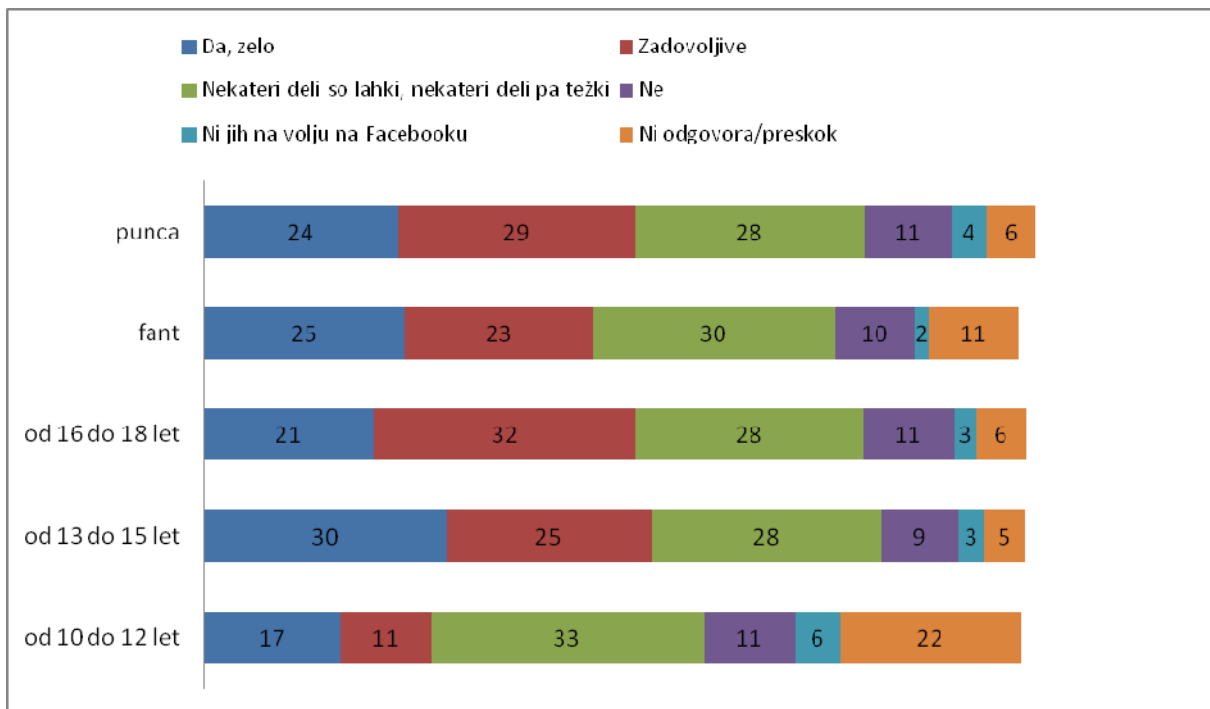
Sledilo je vprašanje:

- Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka:

Lahko dostopne?

Skoraj četrtina (24 %) vseh vprašanih otrok je menila, da so predstavljene informacije o varni uporabi na Facebooku bile zelo dostopne, 27 % pa, da so bile zadovoljivo dostopne. Skoraj tretjina (29 %) jih je bila mnenja, da so nekateri deli lahki, nekateri pa težki. Presenetljivo velik odstotek (10 %) pa jih je trdilo, da niso bile dostopne. 3 % vprašanih predstavljenih informacij o varni uporabi ni našlo. Ostali niso podali odgovora.

Slika 5.7: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Lahko dostopne?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

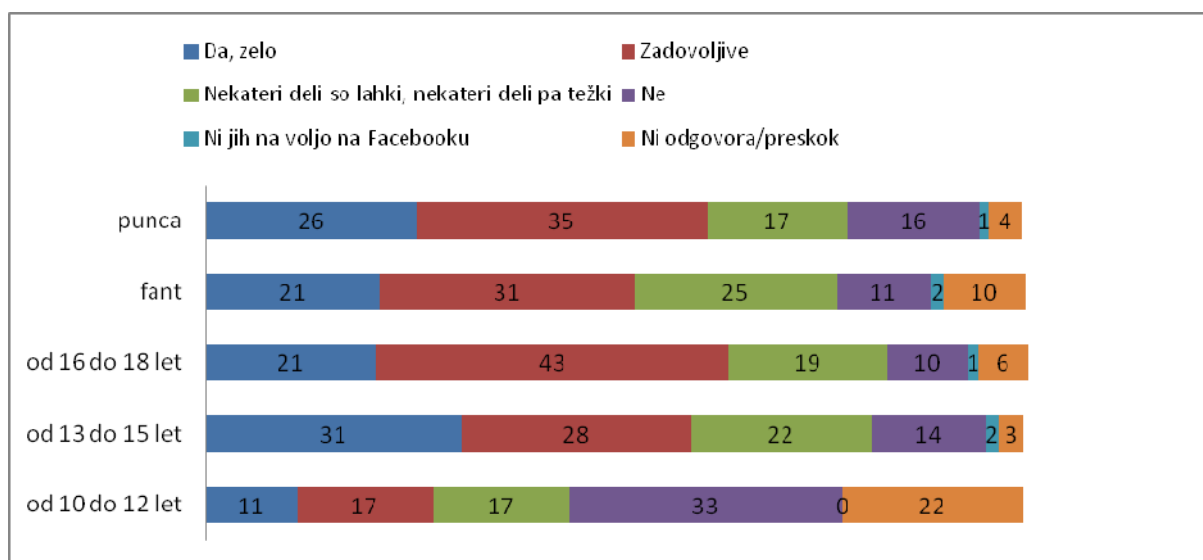
Če pogledamo deleže glede na starost, lahko s slike 5.7 razberemo, da so imeli z razumevanjem informacij o varni uporabi največje težave otroci, stari med 10 in 12 let. Kar 11 % jih je menilo, da te informacije niso dostopne, 33 % pa so se zdeli nekateri deli lahko, nekateri deli težko dostopni. Med njimi razlike niso bile velike. Ostali niso podali odgovora.

Naslednje vprašanje se je glasilo:

- Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka:
Obširne?

Skoraj četrtnina (24 %) vseh vprašanih otrok in mladostnikov je bila mnenja, da so predstavljene informacije o varni rabi zelo obširne, nekaj več kot tretjina (34 %) pa, da so bile zadovoljivo obširne. 20 % jih je menilo, da so nekateri deli dovolj obširni, nekateri ne. 14 % vprašanih je zapisalo, da informacije niso dovolj obširne, 1 % otrok in mladostnikov pa je trdilo, da teh informacij ni bilo na voljo.

Graf 5.8: Prosim preveri, kako se ti zdijo predstavljene informacije o varni uporabi Facebooka: Obširne?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

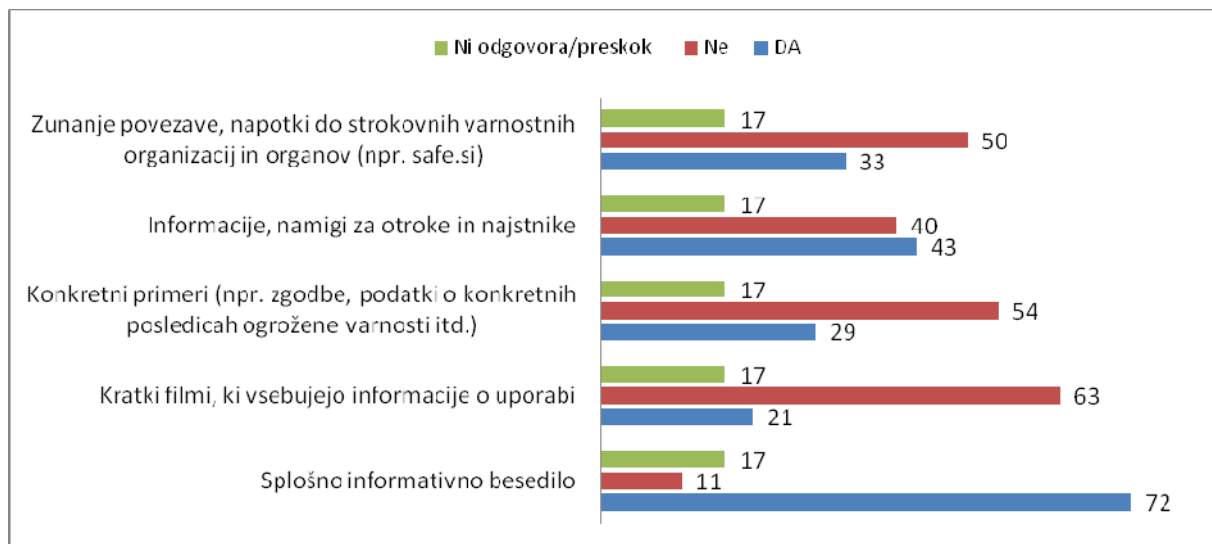
Če pogledamo razlike med spoloma na slike 5.8, bi lahko izpostavili, da je kar 16 % deklet bilo mnenja, da informacije o varni uporabi niso dovolj obširne. Pri fantih je bil ta odstotek nekoliko večji, prav tako pa so menili, da so nekateri deli dovolj obširni, nekateri pa ne (25 %). Pri starostni skupini je zopet izstopala starostna skupina med 10 in 12 let, kjer jih je nekaj več kot tretjina (33 %) menila, da teh informacij ni bilo na voljo. Ostali niso podali odgovora.

5.4.3 Razpoložljivost informacij o varnosti na Facebooku

Otrokom in mladostnikom sem v nadaljevanju ankete postavila sklop vprašanj, ki so se še vedno nanašala na uporabnike in tudi tiste, ki niso uporabniki spletnega socialnega omrežja Facebook.

V anketi je bilo zastavljeno vprašanje: Katere informacije o varnosti so na razpolago v tem socialnem omrežju? Rezultati so podani v odstotkih.

Slika 5.9: Katere informacije o varnosti so na razpolago v tem socialnem omrežju?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Anketiranci so podali svoja mnenja o tem, katere informacije o varnosti je imelo na razpolago spletno socialno omrežje Facebook. Njihovi odgovori so razvidni tudi na sliki 5.9. 50 % anketirancev je menilo, da ima Facebook na voljo zunanje povezave, napotke do strokovnih varnostnih organizacij in organov (npr. safe.si). Pri informacijah, namigih za otroke in najstnikih pa je bilo mnenje deljeno. 40 % jih je namreč menilo, da teh informacij ni na voljo, 43 %, da so na voljo. Da obstajajo informacije o varnosti na Facebooku s konkretnimi primeri (npr. zgodbe, podatki o konkretnih posledicah, ogrožene varnosti itd.), jih je menilo 54 %. 63 % je bilo tistih, ki so na Facebooku našli kratke filme, ki vsebujejo informacije o uporabi. Da na Facebooku lahko najdemo informacije o varnosti in splošno informativno besedilo, se jih je pričalo kar 72 %. Ostali niso podali odgovora.

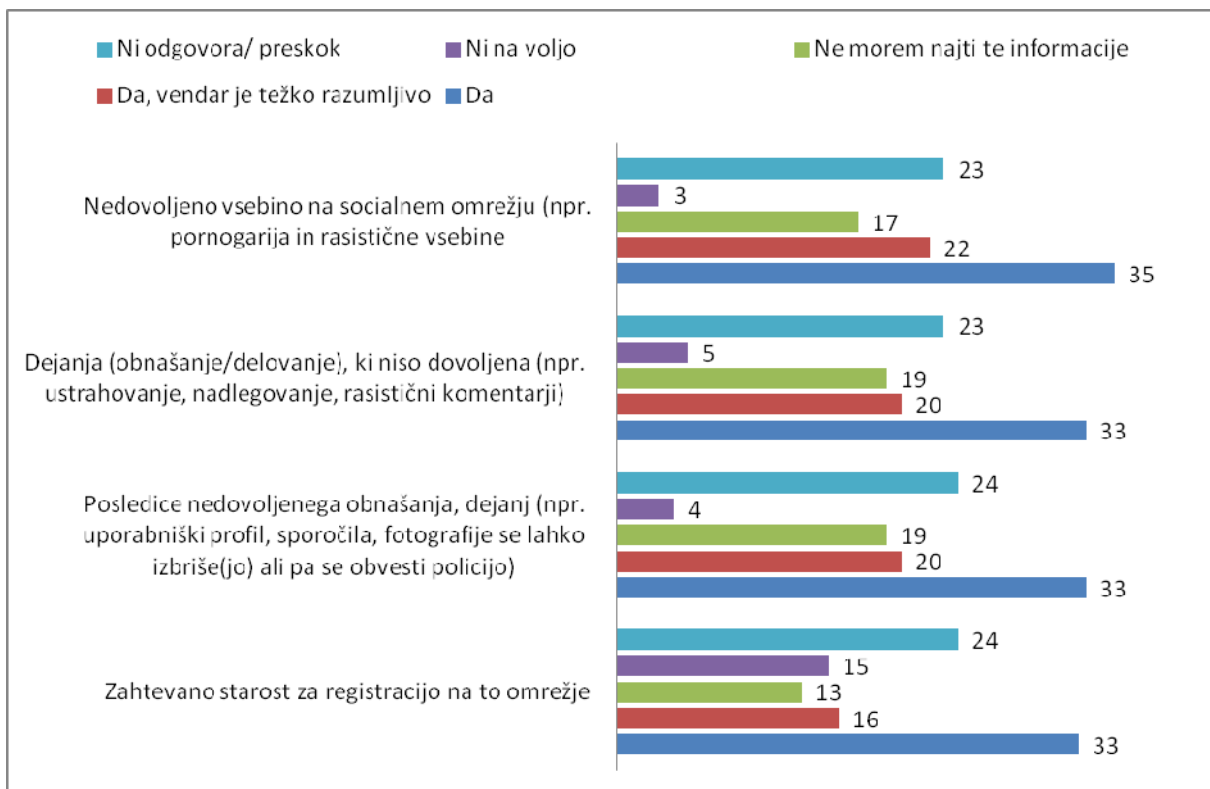
5.4.4 Jasno navajanje socialnega omrežja v okviru uporabe

V anketi me je tudi zanimalo, če lahko na spletni strani Facebooka vprašani otroci in mladostniki (ne da so vpisani z uporabniškim imenom in geslom) najdejo naslednja jasna navajanja v okviru uporabe le-tega omrežja. Navedla sem jim različne trditve, sami pa so za vsako izbrali možnost, ki so jo najbolj zagovarjali. Trditve so bile:

Socialno omrežje v okviru uporabe jasno navaja:

- nedovoljeno vsebino na socialnem omrežju (npr. pornografija in rasistične vsebine);
- dejanja (obnašanja/delovanja), ki niso dovoljena (npr. ustrahovanje, nadlegovanje, rasistični komentarji), spletno nadlegovanje;
- posledice nedovoljenega obnašanja/nadlegovanja, dejanj (npr. uporabniški profil, sporočila, fotografije se lahko izbrišejo ali pa se obvesti policijo);
- zahtevano starost za registracijo na omrežje.

Slika 5.10: Socialno omrežje v okviru uporabe jasno navaja.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

S slike 5.10 je razvidno, da socialno omrežje v okviru uporabe jasno navaja zahtevano starost za registracijo na socialno omrežje Facebook. Takšno mnenje je namreč podalo nekaj več kot tretjina anketirancev (33 %). 16 % jih je odgovorilo, da je navajanje zahtevane starosti jasno, vendar težko razumljivo, 13 % pa te informacije ni moglo najti. 15 % vprašanih je trdilo, da informacije ni bilo na voljo.

Glede posledic nedovoljenega obnašanja in nadlegovanja je nekaj več kot tretjina anketirancev (33 %) odgovorila, da je to jasno opredeljeno, 20 % jih je navedlo, da je težje razumljivo, 19 % te informacije ni moglo najti, 4 % vprašanih pa je trdilo, da informacije ni na voljo.

Za dejanja, ki niso dovoljena (npr. spletno nadlegovanje), je 33 % otrok in mladostnikov menilo, da to informacijo socialno omrežje Facebook jasno navaja, 20 % pa, da jo socialno omrežje navaja, vendar je težje razumljivo. 19 % sodelujočih v anketi te informacije ni moglo najti, 5 % pa jih je menilo, da informacije ni na voljo. Ostali niso podali odgovora.

5.4.5 Informacije o posebnih tveganjih na Facebooku

V nadaljevanju me je zanimalo, če lahko na spletnem socialnem omrežju otroci in mladostniki najdejo informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev. Vprašanje se je glasilo: Ali obstajajo kakšne informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev? Anketirancem so bile podane naslednje možnosti:

- možnost ogleda ali možnost, da postanete fotografirana žrtev otroške zlorabe;
- sovražni govor;
- pornografija ali spolna vsebina;
- nasilje;
- neprimeren stik odraslih (s pedofilskimi težnjami) z otroki;
- ustrahovanje;
- razkrivanje osebnih podatkov;
- objavljanje spolno izzivalnih fotografij;

- informacije o samouničevalnih dejanjih (anoreksija, samomor, samopoškodovanje itd.);
- ostalo (prosim za navedbo).

Slika 5.11: Ali obstajajo kakšne informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev?

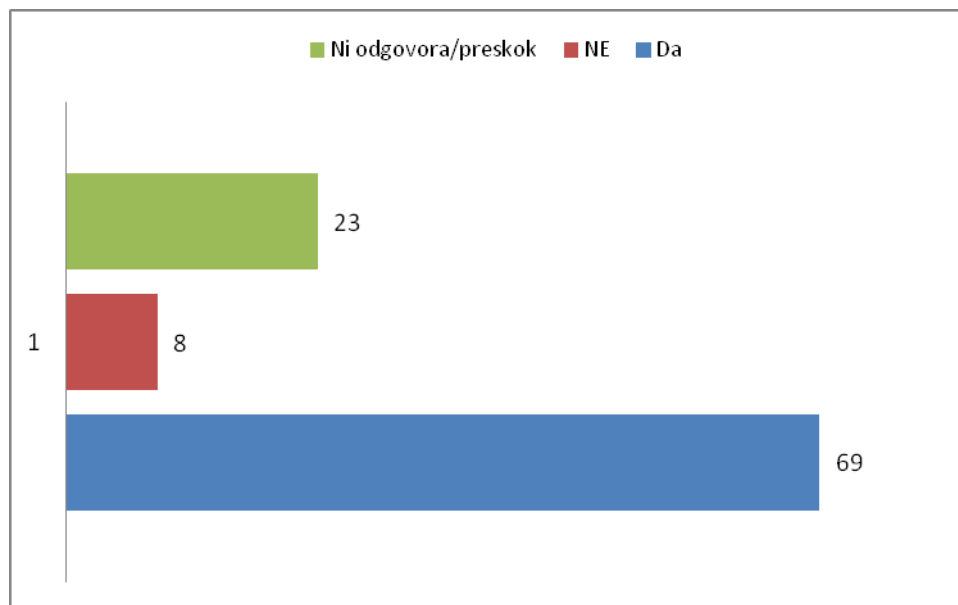
Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

S slike 5.11 je razvidno, da obstajajo informacije o posebnih tveganjih, kot so samouničevalna dejanja, objava spolno izzivalnih fotografij, ustrahovanje, neprimeren stik odraslih z otroki, nasilje, pornografska vsebina, sovražni govor, možnost ogleda itd. Vse te informacije je mogoče najti v več kot 29 %. Uporabniki pravijo, da je bilo mogoče v 46 % najti informacije o zasledovanju, osebnih podatkih, o rasističnih in splošnih zmerjanjih, izsiljevanju, neprimernih prijateljih ipd. To so navedli pod odgovor drugo. Ostali niso podali odgovora.

5.5 Odstotek uporabnikov spletnega socialnega omrežja Facebook

V sledečem vprašanju me je zanimalo, koliko vprašanih je uporabnikov Facebooka, saj so se nadaljnja vprašanja nanašala samo na uporabnike tega spletnega socialnega omrežja. Zzastavljeno vprašanje se je torej glasilo: Ali si uporabnik spletnega socialnega omrežja Facebook? Rezultati so podani v odstotkih.

Slika 5.12: Ali si uporabnik spletnega socialnega omrežja Facebook?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

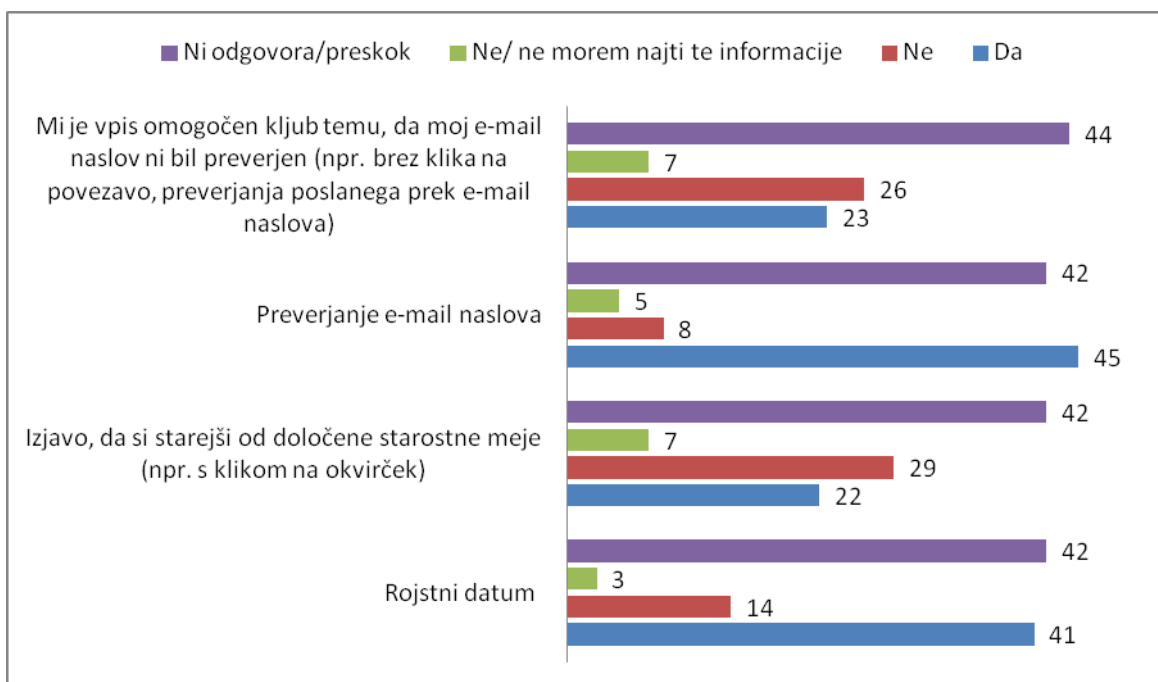
Med vsemi vprašanimi jih je kar 69 % pritrdilo, da so uporabniki Facebooka. Vseh, ki so odgovorili na to vprašanje, je 77 %, kar pomeni, da 8 % vprašanih ne uporablja spletnega socialnega omrežja Facebook. Ostali niso podali odgovora. Vsi podatki so nazorno prikazani tudi na sliki 5.12.

5.6 Zahtevane informacije Facebooka v postopku vpisovanja

Sledeča vprašanja so bila namenjena samo tistim, ki so uporabniki spletnega socialnega omrežja Facebook. Najprej me je zanimalo, ali v postopku vpisovanja socialno omrežje Facebook od njih zahteva naslednje informacije:

- rojstni datum;
- izjavo, da si starejši od določene starostne meje (npr. s klikom na okvirček);
- preverjanje e-mail naslova;
- je vpis omogočen, kljub temu da e-mail naslov ni bil preverjen (npr. brez klika na povezavo, preverjanja poslanega prek e-mail naslova).

Slika 5.13: V postopku vpisovanja, socialno omrežje Facebook od tebe zahteva naslednje informacije?

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Kot je razvidno tudi s slike 5.13, je v postopku vpisovanja v spletno socialno omrežje Facebook najpogosteje bilo zahtevano preverjanje e-mail naslova, kar je menilo kar 45 % vprašanih. 8 % jih je trdilo, da Facebook tega ni zahteval, 5 % anketiranih te informacije ni našlo. Sledila je zahteva po rojstnem datumu. Takšnega mnenja je bilo namreč kar 41 %, 14 % jih je trdilo, da Facebook ni zahteval te informacije, 3 % vprašanih pa te informacije

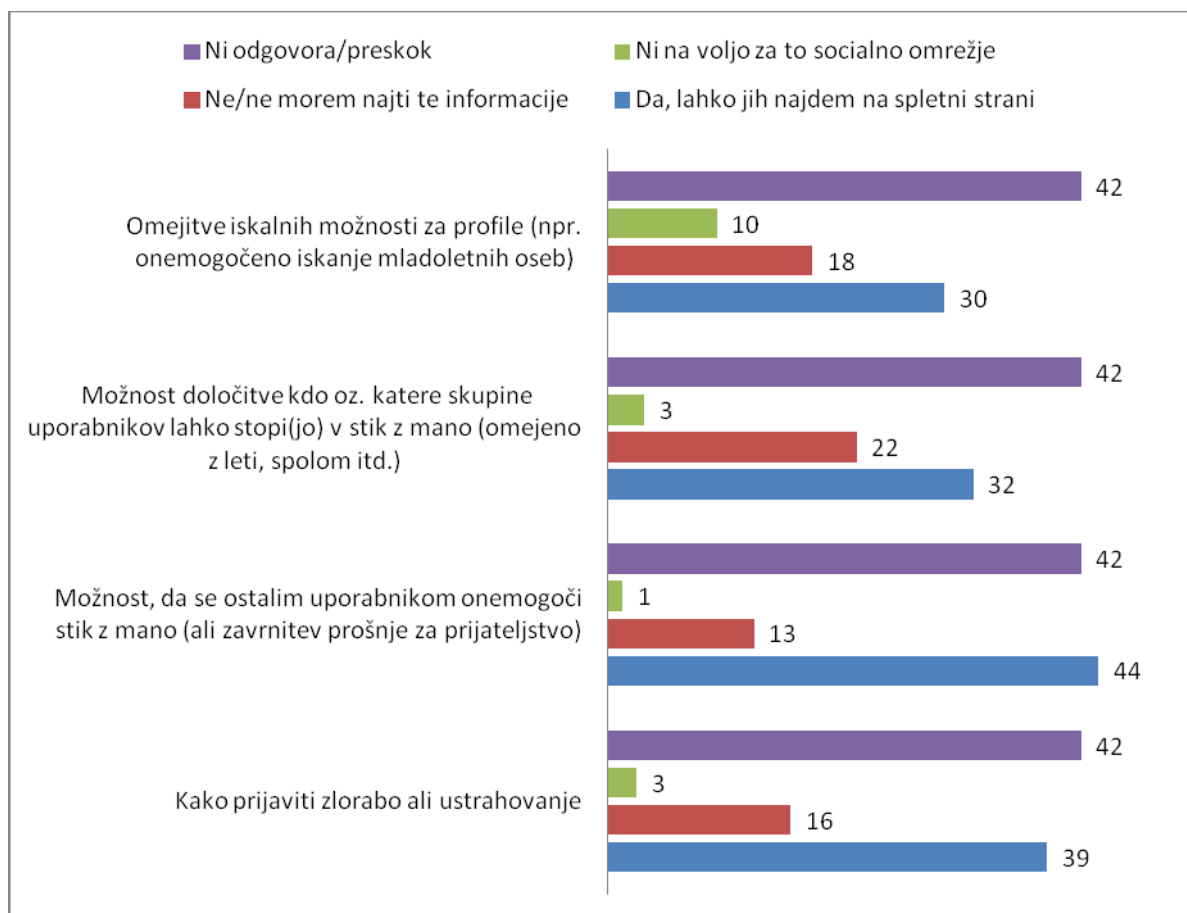
sploh ni moglo najti. Da jim je vpis omogočen v socialno omrežje Facebook, četudi e-mail naslov ni bil preverjen (brez klika na povezavo, poslano preko e-mail naslova), je zagotovilo 23 % uporabnikov. 26 % jih je menilo, da Facebook te informacije ni zahteval, 5 % vprašanih pa te informacije ni našlo. Facebook je po mnenju 22 % otrok in mladostnikov zahteval izjavo, da si starejši od določene starosti, 29 % jih je to zanimalo, 7 % pa jih te informacije ni moglo najti. Ostali niso podali odgovora.

5.6.1 Najdene informacije na spletni strani Facebooka

Zanimalo me je tudi, katere vrste informacij lahko vse najdemo na Facebooku. Zato sem v anketi poizvedovala tudi o slednjem. Učenci so lahko ugotavljali pogostost naslednjih informacij:

- kako prijaviti zlorabo ali ustrahovanje;
- možnost, da se ostalim uporabnikom onemogoči stik z mano (ali zavrnitev prošnje za prijateljstvo);
- možnost določitve, kdo oz. katere skupine uporabnikov lahko stopi(jo) v stik z mano (omejeno z leti, spolom itd.);
- omejitve iskalnih možnosti za profile (npr. onemogočeno iskanje mladoletnih oseb).

Slika 5.14: Na spletni strani socialnega omrežja Facebook najdem naslednje informacije o:

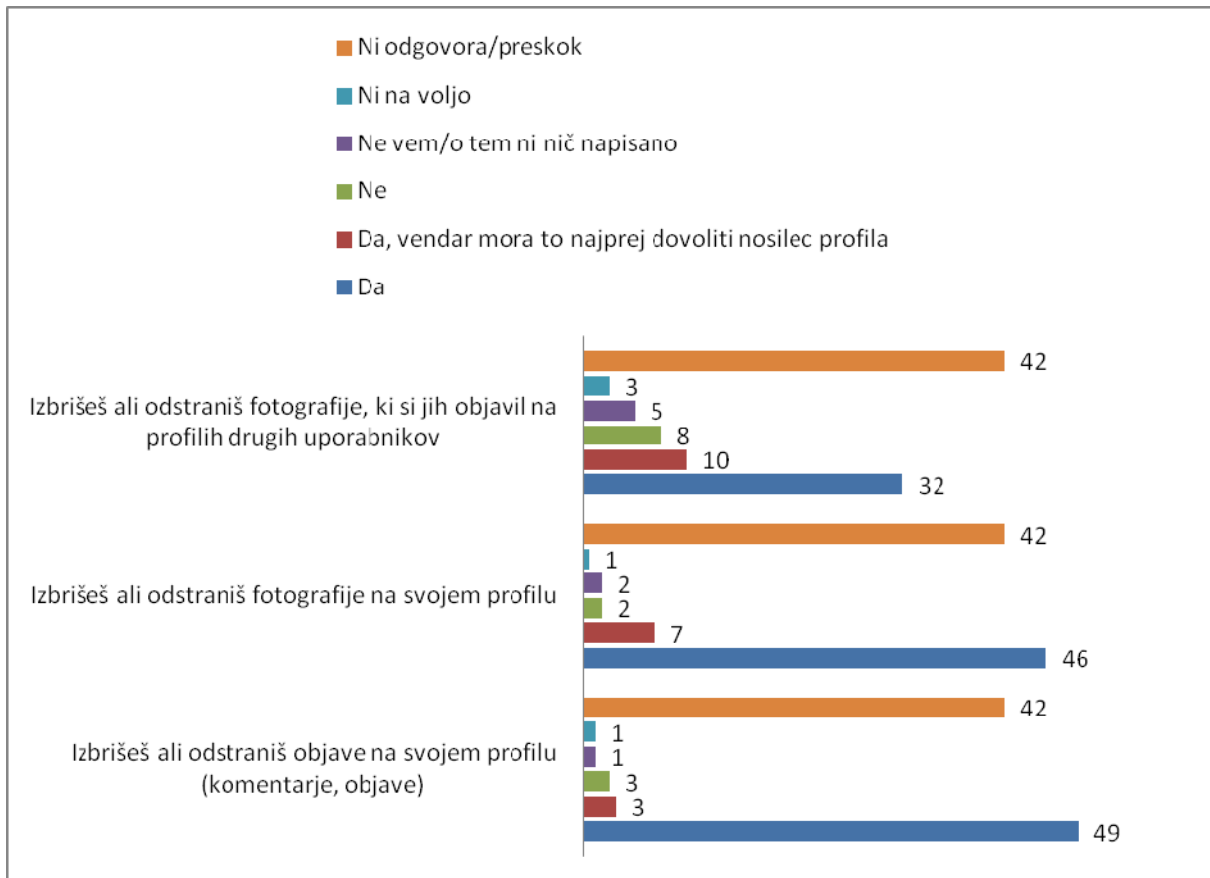
Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Na spletni strani socialnega omrežja Facebook je po mnenju vprašanih najpogosteje (44 %) najdena možnost, da ostalim uporabnikom onemogočijo stik z njimi (ali zavrnitev prošnje za prijateljstvo). 13 % te informacije ni moglo najti, 1 % vprašanih pa je dejalo, da te informacije ni na voljo. 39 % jih je menilo, da je mogoče najti na spletnem socialnem omrežju Facebook način, kako prijaviti zlorabo ali ustrahovanje. 16 % jih je trdilo, da te informacije ni bilo mogoče najti, 3 % pa, da te informacije ni na voljo. 33 % vprašanih je bilo menja, da je na spletnem socialnem omrežju Facebook mogoče najti informacijo oz. možnost določitve, kdo oz. katera skupina uporabnikov lahko stopi(jo) v stik z mano (omejeno z leti, spolom ipd.). Te informacije ni moglo najti 22 % vseh vprašanih. 3 % anketirancev pa je trdilo, da te informacije ni na voljo. Glede omejitve iskalnih možnosti (npr. onemogočeno iskanje mladoletnih oseb) je 30 % vprašanih odgovorilo, da je to informacijo mogoče najti, 18 % pa, da te informacije ni bilo mogoče najti. 10 % vprašanih je trdilo, da te informacije ni na voljo na Facebooku. Ostali niso podali odgovora. Nazoren prikaz je viden tudi na sliki 5.14.

5.6.2 Ob prijavi v svoj uporabniški profil

V anketo sem vključila tudi indikatorje, ki se navezujejo na uporabniški profil ob prijavi. Odgovori so nazorno prikazani na sliki 5.15.

Slika 5.15: Ko si prijavljen v svoj uporabniški profil lahko:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

49 % anketirancev je potrdilo, da so kot uporabniki, prijavljeni v svoj uporabniški profil, lahko izbrisali ali odstranili objave na svojem profilu (komentarje, objave). 3 % vprašanih je dejalo, da so lahko izbrisali ali odstranili objave, vendar je moral to dovoliti nosilec profila. 46 % sodelujočih v anketi je trdilo, da so lahko izbrisali in odstranili fotografije na svojem profilu, 7 % pa se je s tem strinjalo, vendar pod pogojem, da mora to dovoliti nosilec profila. S tem da se lahko izbrišejo ali odstranijo fotografije, ki so jih objavili na profilu drugih uporabnikov, se je strinjalo kar 32 %, 10 % pa jih je menilo, da mora to dovoliti nosilec profila. Odgovori ni na voljo, ne vem/o tem ni nič napisano so bili zelo nizki. Ostali niso podali odgovora. Nazoren prikaz je viden tudi na sliki 5.15.

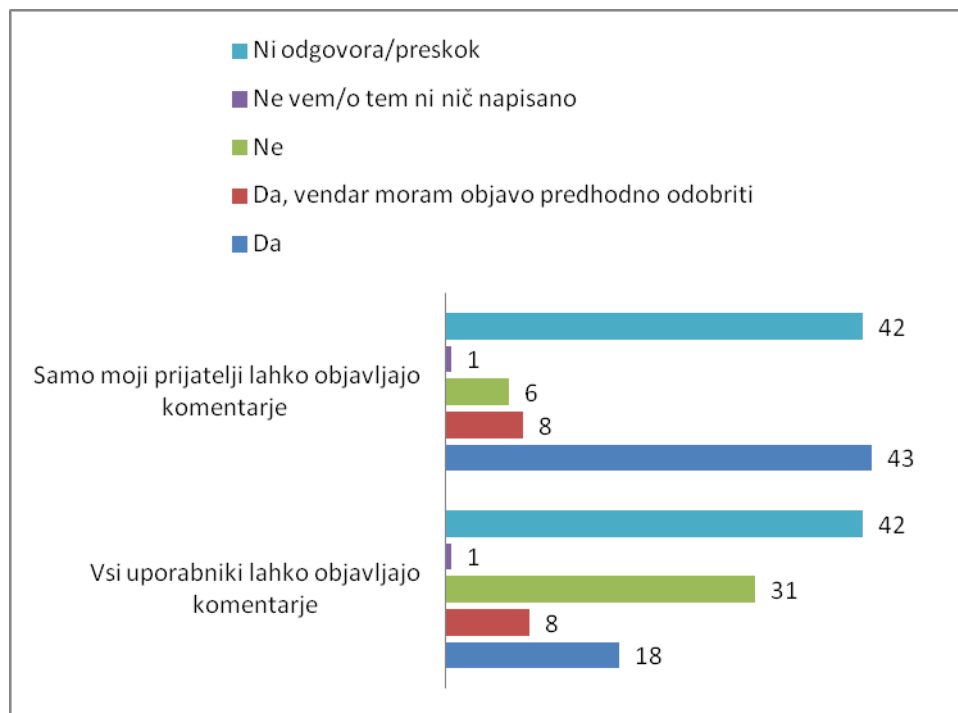
5.6.3 Uporabniški profil in objave komentarjev drugih uporabnikov

Znotraj ankete me je zanimalo, kako imajo uporabniki zavarovan profil pred objavami komentarjev drugih uporabnikov. To sem preverila z dvema trditvama, pri katerih so se učenci sami odločili, v kolikšni meri veljata/ne veljata.

Na svojem uporabniškem profilu:

- lahko vsi uporabniki objavljajo komentarje;
- lahko objavljajo komentarje samo moji prijatelji.

Slika 5.16: Na svojem uporabniškem profilu:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Kot je razvidno na sliki 5.16, je 43 % otrok in mladostnikov navedlo, da lahko objavijo komentar na njihov profil samo njihovi prijatelji. 8 % vprašanih je to potrdilo pod pogojem, da morajo objavo predhodno odobriti, 6 % pa se s tem ni strinjalo. 1 % anketirancev odgovora ni vedelo oz. se bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. 31 % jih je bilo prepričanih, da ne morejo vsi uporabniki objavljati komentarjev, 18 % pa jih je trdilo ravno obratno. 8 % uporabnikov se je strinjalo, da je to možno, vendar je potrebno objavo predhodno odobriti, 1

% pa jih o tem ni znalo nič povedati oz. so bili mnenja, da o tem ni bilo nič napisanega. Ostali niso podali odgovora.

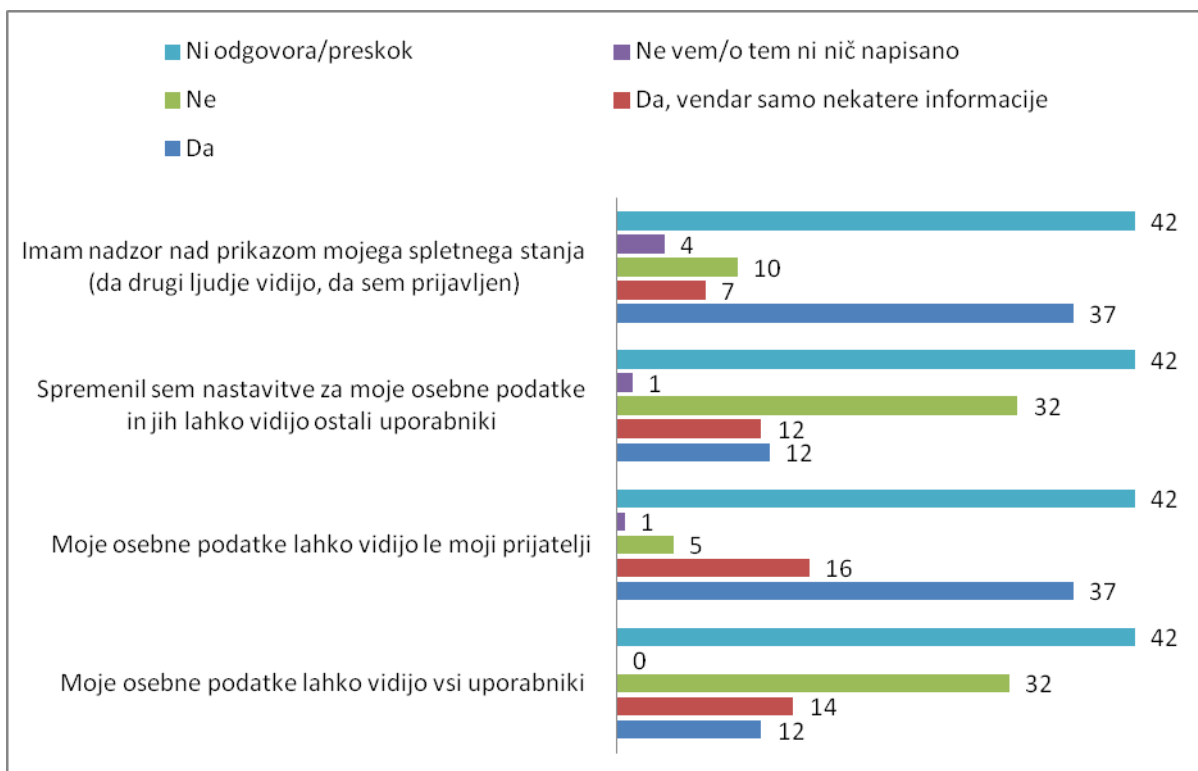
5.6.4 Nastavitve nadzora objav ob prijavi v svoj uporabniški profil

Pod to točko ankete me je zanimalo, kako dobro imajo uporabniki zavarovan profil na Facebooku. To sem preverila s pomočjo spodnjih trditev.

Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

- lahko moje osebne podatke vidijo vsi uporabniki;
- lahko moje osebne podatke vidijo le moji prijatelji;
- lahko moje osebne podatke vidijo ostali uporabniki, ker sem spremenil nastavitve za moje osebne podatke;
- imam nadzor nad prikazom mojega spletnega stanja (drugi ljudje vidijo, da sem prijavljen).

Slika 5.17: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil lahko:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Ob prijavi v svoj uporabniški profil (glej sliko 5.17) je kar 37 % vprašanih menilo, da ima nadzor nad prikazom svojega spletnega stanja (vidnost prijavljenosti/dosegljivost), 7 % pa se jih je s tem deloma strinjalo (nadzor samo nekaterih informacij). 10 % sodelujočih v anketi je zapisalo, da nimajo nadzora, 4 % pa teh podatkov ni vedelo oz. so menili, da o tem ni nič napisanega. 12 % vprašanih je spremenilo nastavitve za svoje osebne podatke in so jih lahko videli tudi ostali uporabniki. Prav tako je 12 % bilo tistih, ki so se strinjali, da imajo dostop, a samo do nekaterih informacij. 32 % nastavitvev za svoje osebne podatke ni spreminjalo, 1 % pa o tem ni nič vedelo oz. so bili mnenja, da o tem ni nič napisanega. Da lahko njihove osebne podatke vidijo le prijatelji, jih je trdilo 37 %, 16 % pa je bilo prepričanih, da lahko vidijo samo nekatere informacije. 5 % otrok in mladostnikov je zanikalo, da lahko njihove osebne podatke vidijo le njihovi prijatelji, 1 % pa je tistih, ki o tem ni nič vedelo oz. so dejali, da o tem ni nič napisanega. Da lahko osebne podatke vidijo vsi uporabniki, jih je trdilo 12 %, 14 % pa je bilo tistih, ki so se strinjali, da lahko vidijo samo nekatere informacije. 32 % anketiranih je zanikalo, da lahko njihove osebne podatke vidijo vsi uporabniki. Ostali niso podali odgovora.

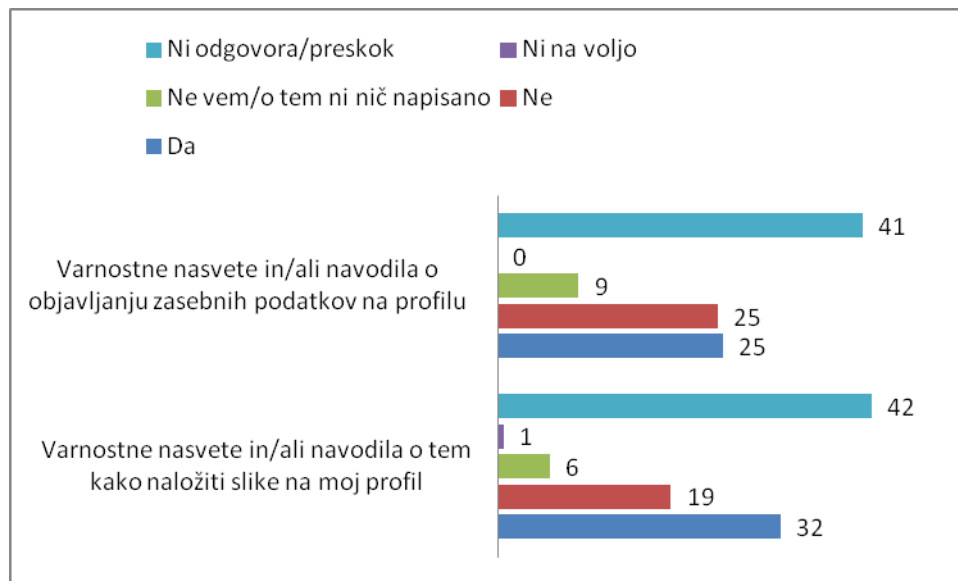
5.6.5 Pred objavo fotografije ali informacije na svojem profilu

Zanimalo me je, ali so uporabniki Facebooka dobili kakšne varnostne nasvete, ko so npr. nalagali novo fotografijo ali informacijo. To sem preverila s pomočjo sledečih trditev.

Preden objavim fotografijo ali informacijo na svojem profilu, dobim:

- varnostne nasvete in/ali navodila o tem, kako naložiti slike na moj profil;
- varnostne nasvete in/ali navodila o objavljanju zasebnih podatkov na profilu.

Slika 5.18: Preden objavim fotografijo ali informacijo na svojem profilu dobim:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

32 % otrok in mladostnikov je bilo mnenja, da so pred objavo fotografije dobili informacijo na svojem profilu, kamor so bili vključeni varnostni nasveti in/ali navodila o tem, kako naložiti slike na svoj profil. Da teh informacij niso dobili, jih je menilo 20 %, 6 % vprašanih pa o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. 1 % je bilo tistih, ki so povedali, da te informacije ni bilo na voljo. Varnostne nasvete in/ali navodila o objavljanju zasebnih podatkov na profilu, in sicer pred objavo fotografije ali nove informacije, jih je dobilo 25 %. Ravno toliko jih je prejšnjo trditev zanikalo, 9 % vprašanih pa o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. Ostali niso podali odgovora. Nazoren prikaz slika 5.18.

5.6.6 Ob izbrisu profila

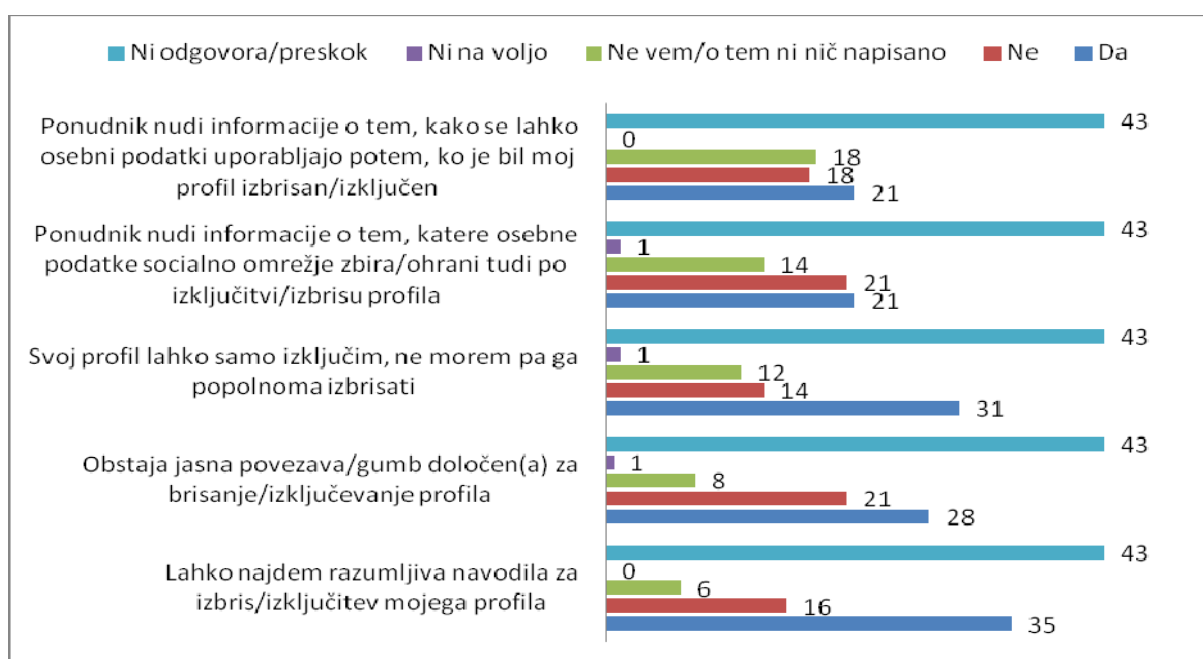
V okviru ankete sem želela tudi izvedeti, ali uporabniki Facebooka vedo, kaj se zgodi, če bi izbrisali svoj profil na Facebooku. To sem preverila s pomočjo sledečih trditev, odgovore anketirancev pa sem analizirala s pomočjo slike 5.19.

Če želim izbrisati svoj profil:

- lahko najdem razumljiva navodila za izbris/izključitev mojega profila;
- obstaja jasna povezava/gumb, določen(a) za brisanje/izključevanje profila;

- ga lahko samo izključim, ne morem pa ga popolnoma izbrisati;
- mi ponudnik nudi informacije o tem, katere osebne podatke socialno omrežje zbira/ohrani tudi po izključitvi/izbrisu profila;
- mi ponudnik nudi informacije o tem, kako se lahko osebni podatki uporabljajo potem, ko je bil moj profil izbrisan/izključen.

Slika 5.19 Če želim izbrisati svoj profil:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Nekaj več kot tretjina vprašanih otrok in mladostnikov (35 %) je trdila, da so lahko našli razumljiva navodila za izbris/izključitev njihovega profila in bi jih uporabili v primeru, če bi želeli kot uporabniki spletnega socialnega omrežja Facebook izbrisati svoj uporabniški profil. 7 % vprašanih teh navodil ni našlo, 7 % pa jih o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. 31 % uporabnikov je trdilo, da svoj profil lahko samo izključijo, ne morejo pa ga popolnoma izbrisati, 14 % vprašanih se z njimi ni strinjalo. 12 % jih o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega, 1 % pa ta opcija ni bila na voljo. Da obstaja jasna povezava/gumb, določen(a) za brisanje/izključitev profila, jih je menilo 28 %, 21 % pa jih je trdilo, da te informacije ni na voljo. 8 % je bilo uporabnikov, ki o tem ni

nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega, 1 % pa ta opcija ni bila na voljo. 21 % sodelujočih v anketi je menilo, da ponudnik nudi informacije o tem, katere osebne podatke socialno omrežje izbira/ohrani tudi po izključitvi/izbrisu profila, 21 % pa te informacije ni moglo najti. 14 % jih o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega, 1 % pa ta opcija ni bila na voljo. Da ponudnik nudi informacije o tem, kako so lahko osebni podatki uporabljeni, potem ko je bil profil izbrisan/izključen, jih je menilo 21 %, 18 % pa se s tem ni strinjalo. 18 % jih o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. Ostali niso podali odgovora. Nazoren prikaz je viden tudi na sliki 5.19.

5.6.7 Zavrnitev ali onemogočanje prošnje za stik

V anketi sem prav tako poizvedovala, kako je z zavrnitvijo oz. z onemogočanjem prošnje za stik. Uporabniki Facebooka so tako imeli podani dve trditvi, sami pa so se znotraj njiju odločali, na kakšen način so se z njo strinjali. Trditvi sta zapisani spodaj.

Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

- lahko prijatelju onemogočim stik z mano;
- lahko zavrnem prošnjo za stik.

Slika 5.20: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Kot je razvidno s slike 5.20, je 42 % sodelujočih v anketi trdilo, da lahko zavrnejo prošnjo za stik. Z njimi se ni strinjalo 12 % vprašanih. 4 % uporabnikov o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. 45 % otrok in mladostnikov je menilo, da lahko prijatelju onemogočijo stik z njimi, 10 % pa, da to ne gre/ni možno. 1 % vprašanih o tem ni nič vedelo oz. so bili prepričani, da o tem ni nič napisanega. Ostali niso podali odgovora.

5.7 Način prijave zlorabe na spletu

V spodnjem sklopu vprašanj zaprtega tipa me je zanimalo, kako dobro so uporabniki Facebooka seznanjeni z načinom prijave zlorabe na spletu.

5.7.1 Način prijave zlorabe

Način prijave zlorabe na spletni strani:

- je lahko razumljiv;
- je težko najti (več kot 15 sekund);
- uporabniku se pošlje obvestilo/potrdilo prejema po poslani prijavi;
- uporabniku se pošljejo informacije o tem, kako se bodo spoprijeli s prijavo;
- ali so uporabniku posredovane povratne informacije glede prijave/rezultati.

Slika 5.21: Način prijave zlorabe na spletni strani je:

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Sam način uporabe zlorabe na spletu je uporabnikom v precejšnji meri razumljiv, kar lahko vidimo tudi na sliki 5.21. Kar 25 % uporabnikov je menilo, da so uporabniku podane povratne informacije glede prijave/rezultatov, 24 %, pa se s tem ni strinjalo. 7 % vprašanih je trdilo, da teh podatkov za to socialno omrežje ni na voljo. 27 % sodelujočih v anketi je bilo za to, da se uporabniku pošljejo povratne informacije o tem, kako se bodo spoprijeli s prijavo, 25 % pa se s tem ni strinjalo. 5 % jih je trdilo, da teh podatkov za to socialno omrežje ni na voljo. 33 % je bilo prepričanih, da se uporabniku pošlje obvestilo/potrdilo prejema po poslani prijavi. 18 % uporabnikov je temu nasprotovalo, 5 % pa jih je menilo, da tega ni na voljo. S tem da je težko najti način prijave zlorabe na spletu (več kot 15 sekund), se je strinjalo 31 % anketirancev, da pa ga ni težko najti, je odgovorilo 24 % uporabnikov. 1 % je bilo tistih, ki so dejali, da podatkov ni bilo na voljo. Ostali niso podali odgovora.

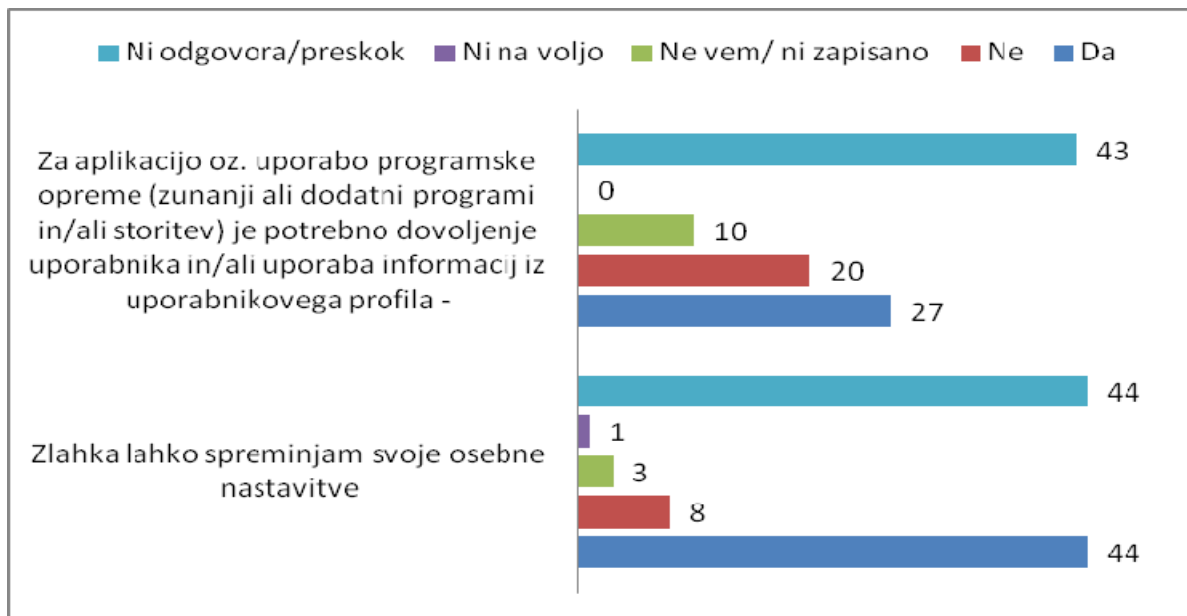
5.7.2 Dovoljenja za aplikacije in spreminjanje nastavitev ob prijavi v profil

Trditvi glede dovoljenja za aplikacije in spreminjanje nastavitev ob prijavi v profil, s katerima so se soočali otroci in mladostniki v anketi, sta zapisani spodaj.

Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

- lahko lahko spreminjam svoje osebne nastavitve;
- za aplikacijo oz. uporabo programske opreme (zunanji ali dodatni programi in/ali storitev) potrebujem dovoljenje uporabnika in/ali uporabe informacij iz uporabnikovega profila.

Slika 5.22: Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

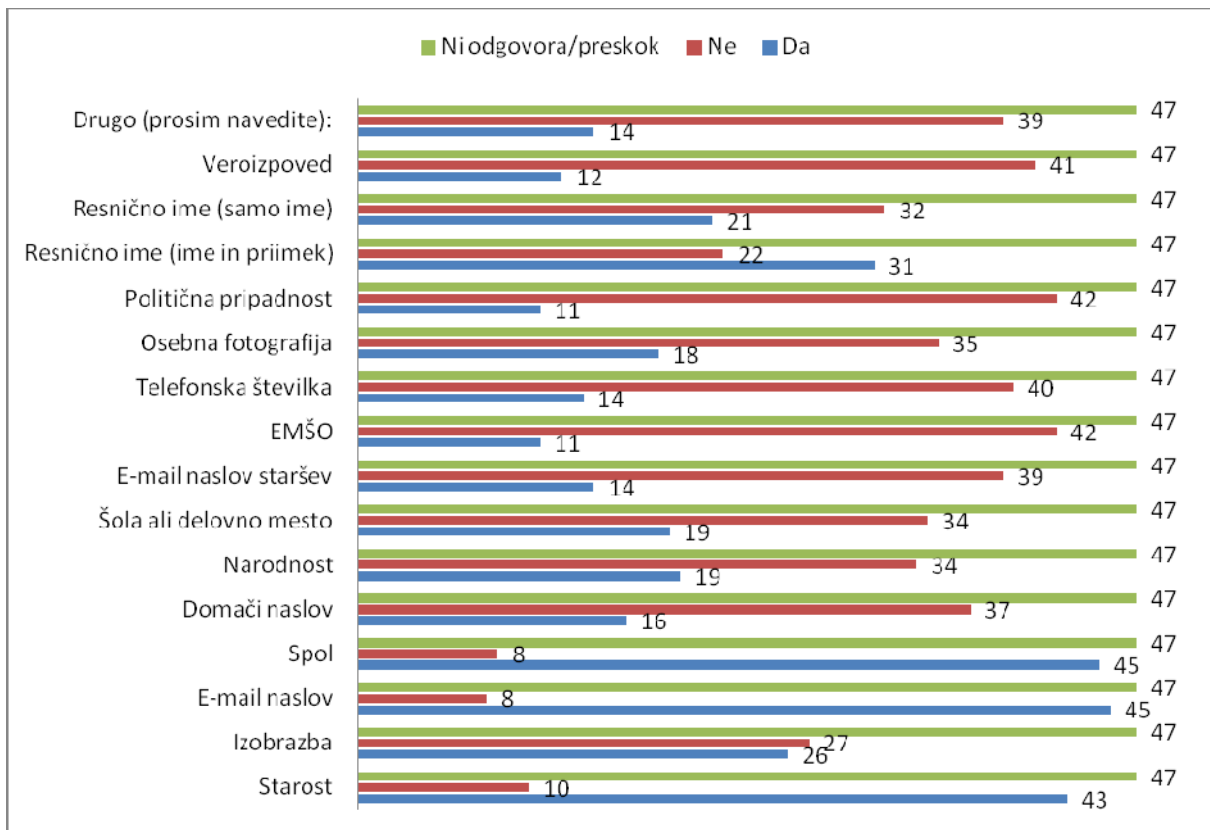
Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Ob prijavi v svoj uporabniški profil je skoraj tretjina anketirancev (27 %) menila, da je za aplikacijo oz. uporabo programske opreme (zunanji ali dodatni programi in/ali storitev) potrebno dovoljenje uporabnika in/ali uporaba informacij iz uporabnikovega profila, 20 % pa se s tem ni strinjalo. 10 % vprašanih tega ni vedelo oz. so bili mišljenja, da to ni nikjer zapisano. 44 % jih je bilo prepričanih, da lahko zlahka spreminjajo svoje osebne nastavitve, 8 % uporabnikov pa je to zanimalo. 3 % vprašanih tega ni vedelo oz. so bili mišljenja, da to ni nikjer zapisano, 1 % pa je trdil, da tega ni bilo na voljo. Ostali niso podali odgovora (glej sliko 5.22).

5.7.3 Podani podatki v postopku registracije na Facebook

V tem vprašanju me je zanimalo, katere podatke si moral podati v postopku registracije v spletno socialno omrežje Facebook. Nazoren prikaz slika 5.23.

Slika 5.23 V postopku registracije v socialno omrežje Facebook, si moral/a dati naslednje podatke.

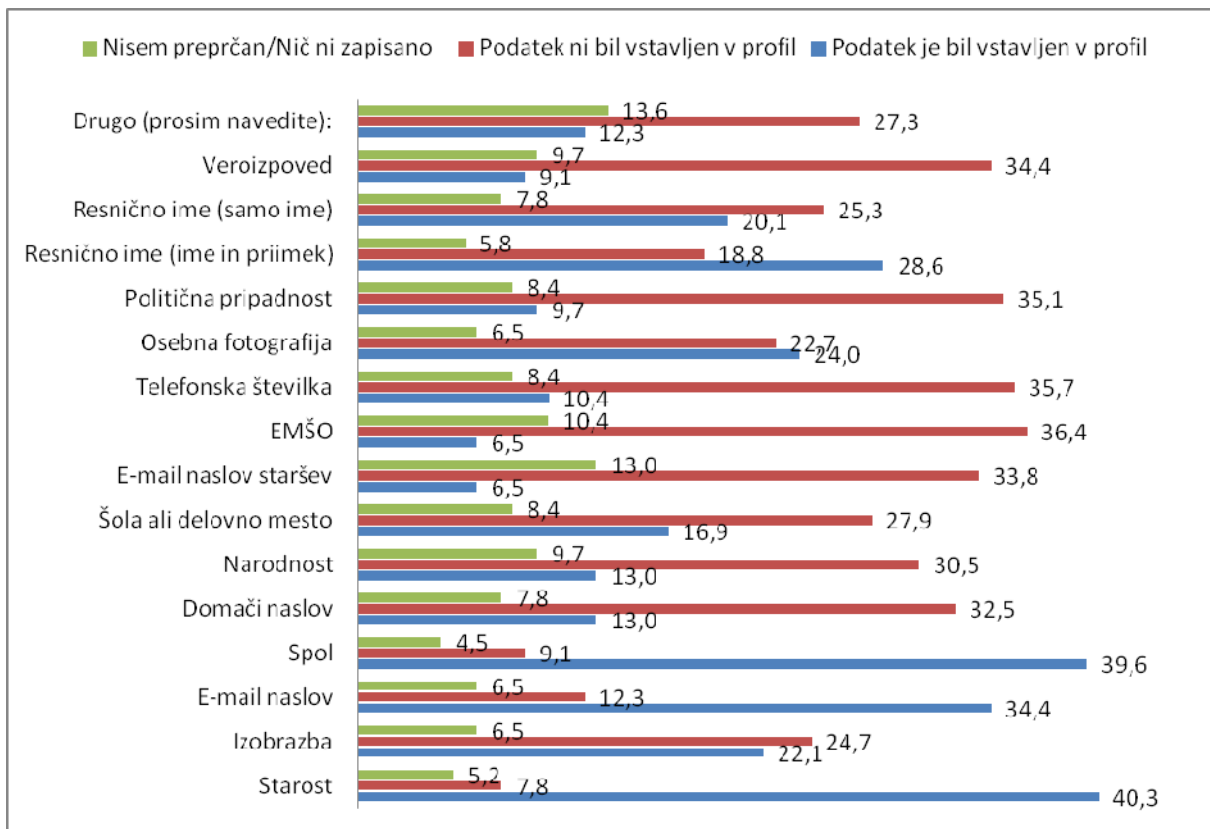
Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

V povprečju so morali uporabniki ob registraciji v spletno socialno omrežje Facebook podati naslednje podatke: resnično ime in priimek (31 %), osebno fotografijo (18 %), šolo ali delovno mesto (19 %), narodnost (19 %), spol (45 %), e-mail naslov (45 %), izobrazbo (27 %) in starost (43 %).

5.7.4 Podatki, podani ob registraciji, ki so avtomatsko vstavljeni v profil

Tukaj so anketiranci navedli, kateri osebni podatki, ki so jih podali ob registraciji, so bili avtomatsko vstavljeni v njihov profil, se pravi, da so bili takoj vidni na njihovem profilu. Nazoren prikaz slika 5.24.

Slika 5.24: Prosim, navedi kateri osebni podatki, ki si jih podal ob registraciji, so bili avtomatsko vstavljeni v tvoj profil? Se pravi, so bili vidni takoj na tvojem profilu.

Vir: Lastna spletna anketa Varnost uporabe Facebooka med mladimi (2011).

Ob registraciji v spletno socialno omrežje Facebook (glej sliko 5.24) so bili v največjih odstotkih avtomatsko vstavljeni naslednji podatki: starost (40 %), e-mail naslov (34 %), domači naslov (13 %), šola ali delovno mesto (17 %), EMŠO (6 %), osebna fotografija (24 %), resnično ime in priimek (29 %), veroizpoved (12 %).

6 ZAKLJUČEK

Uporaba interneta je že nekaj časa del našega vsakdana in se mu ni mogoče izogniti. Z razširitvijo interneta so se začele širiti tudi spletne aplikacije, med katere spadajo spletna socialna omrežja. Med njimi je številka ena Facebook. Na Facebooku se lahko povežeš s prijatelji in znanci, lahko poiščeš nova prijateljstva, postaneš lahko oboževalec različnih strani, lahko igraš igre in aplikacije, obstaja pa še mnogo drugih možnosti. Facebook ponuja ogromno raznovrstnosti in ima veliko prednosti. Poudariti moram, da se morda otroci in mladostniki posledično manj družijo z vrstniki in ostajajo doma v virtualnem svetu. Vse to pa ne prinašajo samo spletna socialna omrežja, ampak je vse več spletnih storitev, kot so npr. spletno nakupovanje, spletno bančništvo, e-storitve za državljane ipd. Tudi s tem je posledično manj socialnega druženja (ne greš več osebno na banko, občino, v trgovino ipd.). Število uporabnikov Facebooka med otroci in mladostniki vedno bolj narašča, zato je potrebno poskrbeti za varovanje zasebnosti in varnosti. V prvi vrsti mora za to poskrbeti socialno omrežje Facebook, temu pa sledijo starši otrok in mladostnikov. V moji spletni anketi je sodelovalo kar 89 % učencev, ki so bili uporabniki Facebooka.

Ne glede na to, ali so uporabniki spletnega socialnega omrežja Facebook ali ne, otroci in mladostniki pogoje uporabe Facebooka v povprečju poznajo in jih lahko tudi zelo enostavno ali zlahka najdejo. Enako velja za varnostne ukrepe. Prav tako v večini primerov najdejo zelo enostavno ali vsaj enostavno informacije v zvezi z varovanjem zasebnosti in podatkov, zavedajo pa se tudi pravil obnašanja na Facebooku. Informacije za otroke najdejo enostavno in zlahka. Nekoliko več težav imajo otroci, stari od 10 do 12 let, vendar je bilo število anketiranih v tej starostni skupini zelo majhno. Prestavljene informacije o varni uporabi Facebooka se anketirancem zdijo v večini razumljive, lahko dostopne in obširne. Zopet se pojavijo malo večje težave v starostni skupini od 10 do 12 let. Poznavanje informacij o varnosti na tem socialnem omrežju, posebej v primerih, ko se gre za zelo podrobno poznavanje informacij o varnosti (konkretni primer, npr. zgodbe, podatki o konkretnih posledicah ogrožene varnosti itd.), je nekoliko manjše, vendar pa še ni kritično. Več kot tretjina jih meni, da socialno omrežje jasno navaja zahtevano starost za registracijo, posledice nedovoljenega ravnanja, obnašanja, nadlegovanja, dejanja, ki niso dovoljena ipd. Otroci in mladostniki so tudi mnenja, da obstajajo informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev in jih lahko najdejo v približno 30 odstotkih.

V drugem delu ankete so odgovarjali samo otroci in mladostniki, ki so uporabniki Facebooka. V postopku vpisovanja v spletno socialno omrežje so vsi v večini vedeli, katere informacije je Facebook zahteval od njih. Odstotek je bil zanimiv predvsem pri odgovoru: »Izjava, da so starejši od določene starostne meje (npr. s klikom na okvirček).« Tukaj jih je namreč kar 29 % trdilo, da Facebook ni vprašal po tem, čeprav to informacijo od njih Facebook zahteva, saj je spodnja meja uporabnikov 13 let. Kljub temu pa je sama zloraba na tem mestu pogosta in lahko tudi mlajši od 13 let zelo enostavno postanejo uporabniki Facebooka. Poznavanje načina, kako odstraniti ali izbrisati fotografijo na svojem profilu ali kako izbrisati objave drugih na svojem profilu, je zadovoljivo, prav tako to velja tudi za objavo komentarjev prijateljev in drugih uporabnikov. V splošnem lahko rečem, da je poznavanje varnostnih nasvetov pred objavo fotografije, načina izbrisa svojega profila, zavrnitve prošnje ali onemogočenja stika z določeno osebo, dobro. Prav tako jim je dokaj dobro poznan način prijave zlorabe na spletu. Ob registraciji v spletno socialno omrežje Facebook so morali otroci in mladostniki podati naslednje podatke: resnično ime in priimek, osebno fotografijo, šolo ali delovno mesto, narodnost, spol, e-mail naslov, izobrazbo in starost. Avtomatsko so bili v profil vstavljeni naslednji podatki: starost, e-mail naslov, domači naslov, šola ali delovno mesto, EMŠO, osebna fotografija, resnično ime in priimek, veroizpoved.

Sama uporaba spletnega socialnega omrežja Facebook ni nevarna. Večje težave predstavlja otrokom in mladostnikom prvi vstop v spletno socialno omrežje Facebook. Sama politika zasebnosti je napisana nerazumljivo in preobširno ter jo uporabniki zelo težko razumejo. Facebook daje velik poudarek na temo zasebnosti. Na voljo je že precej filmov na temo varnosti in zasebnosti na Facebooku, v katerih so poudarjene samo ključne stvari. Politika zasebnosti je tako predstavljena razumljivejše in na prijaznejši način. Za varovanje zasebnosti pa ne more poskrbeti samo spletno socialno omrežje Facebook, ampak morajo svojo vlogo odigrati tudi starši. Ti bi morali imeti še posebej večji nadzor nad otroci, starimi do 13 let, saj jim uporaba Facebooka ni dovoljena, vendar je kljub temu kar nekaj uporabnikov mlajših od 13 let. Problem pa predstavlja tudi starostna skupina najstnikov med 13 in 18 leti, kjer imajo mladostniki omejeno rabo Facebooka, vendar samo v primeru, če vpišejo, da so stari toliko. V splošnem lahko rečem, da otroci in mladostniki poznajo varnostne ukrepe in so dobro seznanjeni z njimi. Vendar pa slednji večjega pomena varnosti in zasebnosti ne pripisujejo in se predvsem ravna po tem, kako jih vodi Facebook in o čem jih obvešča. Na tem področju je zadnje leto Facebook naredil veliko. Opozarjati je začel na novosti, nadgrajevati politiko

zasebnosti in tako slednji namenjati še večjo pozornost. Posebno podporo Facebook nudi tudi mladoletnikom. Daje zelo dobre nasvete, kako se lahko sami zaščitijo pred morebitno zlorabo, kako lahko zaščitijo profil ipd. Tukaj je pomanjkljivost zagotovo ta, da veliko delov politike zasebnosti ni prevedeno v slovenski jezik.

Otroci in mladostniki se ne zavedajo nevarnosti, ki se jim lahko zgodijo na spletnem socialnem omrežju Facebook, dokler že zasebnost ni zlorabljen. Določene podatke razkrijejo že v samem postopku registracije, da lahko postanejo uporabniki. S tem se ne zavedajo, da so lahko ti podatki zlorabljeni. Otroci in mladostniki ne pripisujejo velikega pomena politiki zasebnosti. Preprosto uporabljajo vse aplikacije, ki jih ponuja Facebook, in velikokrat razkrijejo osebne podatke, ne da bi se tega sploh zavedali. Poudariti moram, da ima vse več otrok in mladostnikov profil viden samo svojim prijateljem in se zaščitijo pred tistimi, ki jih nimajo dodane za prijatelje. Ne glede na to, če so podatki vidni vsem uporabnikom ali ne, jih Facebook hrani. Zasebnost pa se vedno bolj poudarja ne samo na Facebooku, ampak na celotnem internetu. Za večjo varnost lahko poskrbimo le tako, da otroke in mladostnike obveščamo o nevarnostih zlorabe zasebnosti. Doma naj to počnejo starši, v šoli učitelji, na internetu pa seveda spletne strani same.

7 LITERATURA

Barnes, Suzan. 2006. A privacy paradox: Social networking in the United States. *First Monday* 11 (9). Dostopno prek: <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/1394/1312#author> (27. september 2011).

Boyd, Danah. 2007. Social Network Sites: Public, Private, or What? *Knowledge Tree* (maj). Dostopno prek: <http://www.danah.org/papers/KnowledgeTree.pdf> (30. september 2011).

--- in Nicole Ellison. 2007. Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer Mediated Communication* 13 (1). Dostopno prek: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html> (9. oktober 2011).

Crnovič, Deja. 2007. Moj ego je težak 500 prijateljev. *Mladina* (50). Dostopno prek: http://www.mladina.si/tehdnik/200750/clanek/nar--facebook-deja_crnovic/ (29. oktober 2011).

European Commission. 2008. Eurobarometer survey - *Towards a safer use of the Internet for children in the EU – a parents' perspective*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/eurobarometer/analyticalreport_2008.pdf (15. november 2011).

---2010. *EU SNS Safer Social Networking Principles Self-declaration Form*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/information_society/activities/socialnetworking/docs/new_self_decl_2010/facebook.pdf (15. november 2011).

---2011. *Europe's Information Society*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm (15. november 2011).

Facebook. Dostopen prek: <http://www.facebook.com/> (10. september 2011).

Kovačič, Matej. 2000. Zasebnost v informacijski družbi. *Teorija in praksa* 37 (6): 1019–1020.

--- 2003. *Zasebnost na internetu*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

--- 2006. *Nadzor in zasebnost v informacijski družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Sonia Livingstone, Kjartan Ólafsson in Elisabeth Staksrud. 2011. *Social Networking, Age in Privacy*. Dostopno prek: <http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/ShortSNS.pdf> (17. september 2011).

Sonia Livingstone, in David R. Brake. 2009. *On the rapid rise of social networking sites: new findings and policy implication*. Dostopno prek: [http://eprints.lse.ac.uk/30124/1/On_the_rapid_rise_of_social_networking_\(LSERO_version\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/30124/1/On_the_rapid_rise_of_social_networking_(LSERO_version).pdf) (30. september 2011).

Lobe, Bojana in Sandra, Muha 2011. *Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov*. Dostopno prek: http://www.safe.si/uploadi/editor/1297947005MLADINANETU_porocilo.pdf (10. september 2011).

Lobe, Bojana in E, Straksrund. 2010. *Evaluation of the implementation of the Safer Social Networking Principles for the EU Part I: General Report. European Commission Safer Internet Programme*. Luxembourg. Dostopno prek: <http://shareit.yhgfl.net/kirklees/e-safety/wp-content/uploads/Evaluation-of-the-implementation-of-the-Safer-Social-Networking.pdf> (17. september 2011).

Nasvet za net. 2012. *Kaj so spletna socialna omrežja?* Dostopno prek: <http://www.nasvetzanet.si/socialne-mreze/kaj-so-spletna-socialna-omrezja-2.html> (1. februar 2012).

Ofcom. 2008. *Social Networking: A quantitative and qualitative research report into attitudes, behaviours and use*. Dostopno prek: <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/report1.pdf> (30. september 2011).

Socialbakers. Dostopno prek: <http://www.socialbakers.com/> (22. maj 2012).

Vehovar in drugi. 2011. *Socialna omrežja 2011(#94)*. RIS. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za metodologijo in informatiko. Dostopno prek: http://www.ris.org/uploadi/editor/1307495011poroilo_spletneskupnosti.pdf (10. september 2011).

Vehovar, Vasja in Saša, Mašič. Ljubljana, 2010. *Internet in slovenska država*. RIS. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za metodologijo in informatiko. Dostopno prek: http://www.ris.org/uploadi/editor/1290112352DnD1287670820internet_in_slovenska_drzava_final_21.10.2010.pdf (10. september 2011).

Priloga A: Anketni vprašalnik

Pozdravljen/na!

Sem Bojana Klajnšek, absolventka družboslovne informatike, na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Z anketo želim pridobiti podatke, kako so mladi seznanjeni z zasebnostjo in kako dobro poznajo orodja zasebnosti. Pridobljene podatke bom uporabila v svojem diplomskem delu. Prosim te, da odgovoriš na spodnja vprašanja, odgovarjanje ti bo vzelo samo nekaj minut. Odgovore boš pridobil/a tako, da boš sledil/a navodilom, predvsem pa bodo odgovori temeljili na pregledovanju in poznavanju strani. Anketa je anonimna. Ciljna skupina je od 10 do 18 let.

Hvala!

Bojana Klajnšek

1) Označi svojo starost:

- 10 let
- 11 let
- 12 let
- 13 let
- 14 let
- 15 let
- 16 let
- 17 let
- 18 let
- nad 18 let

2) Prosim, označi svoj spol.

- Fant
- Dekle

3) Prebivam:

- Mesto
- Vas

1) NA SPODNJA VPRAŠANJA ODGOVRAJAJ ZA OMREŽJE, KI GA NAJPOGOSTEJE UPORABLJAŠ/ TI JE NAJBOLJ POZNANO. PROSIM, DA SE ŠE NE VPIŠEŠ S SVOJIM UPORABNIŠKIM IMENOM IN GESLOM, ČE SI UPORABNIK OMREŽJA. USTAVI SE NA VSAKI STOPNJI VPRAŠANJA.

2) Na sami spletni strani lahko najdeš naslednje informacije o socialnem omrežju:

	Da, zelo enostavno	Zlahka	Delno lahko/delno težko	Težko	Zelo težko	Nisem mogel najti	Ni na voljo za to socialno omrežje
Pogoji uporabe/storitve	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varnostni ukrepi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varovanje zasebnosti/podatkov	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pravila obnašanja na tem omrežju	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informacije za otroke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3) PROSIM, PREVERI, KAKO SO ZA RAZLIČNE CILJNE SKUPINE PREDSTAVLJENE INFORMACIJE O VARNI UPORABI. GLEDE NA CILJNO SKUPINO, KI SO JI INFORMACIJE NAMENJENE, OCENI, ALI SO TE INFORMACIJE ...

4) ZA MLADOSTNIKE od 14 do 18 let

	Da, zelo zadovoljive	Nekateri deli so lahki, nekateri deli pa težki	Ne	Ni smotrnno za to socialno omrežje
Lahko razumljive	☐	☐	☐	☐
Lahko dostopne (manj kot 15 sekund)	☐	☐	☐	☐
Obširne	☐	☐	☐	☐
Q7d	☐	☐	☐	☐

5) ZA OTROKE od 10 do 13 let

	Da, zelo	Zadovoljive	Nekateri deli so lahki, nekateri deli pa težki	Ne	Ni smotrno za to socialno omrežje
Lahko razumljive	☐	☐	☐	☐	☐
Lahko dostopne (manj kot 15 sekund)	☐	☐	☐	☐	☐
Obširne Q&D	☐	☐	☐	☐	☐

6) Katere informacije o varnosti so na razpolago v tem socialnem omrežju?

	Da	Ne
Splošno informativno besedilo	☐	☐
Splošni avdio-ali videopodatki	☐	☐
Konkretni primeri (npr. anekdote, podatki o konkretnih posledicah ogrožene varnosti itd.)	☐	☐
Informacije, namigi za otroke in najstnike	☐	☐
Zunanje povezave, napotki do strokovnih varnostnih organizacij in organov (npr. safe.si)	☐	☐

7) Socialno omrežje v okviru uporabe jasno navaja:

	Da	Da, vendar je težko razumljivo	Ne morem najti te informacije	Ni na voljo
Nedovoljeno vsebino na socialnem omrežju (npr. pornogarija in rasistične vsebine)	☐	☐	☐	☐
Dejanja (obnašanje/delovanje), ki niso dovoljena (npr. ustrahovanje, nadlegovanje, rasistični komentarji)	☐	☐	☐	☐
Posledice nedovoljenega obnašanja, dejanj (npr. uporabniški profil, sporočila, fotografije se lahko izbriše(jo) ali pa se obvesti policijo)	☐	☐	☐	☐
Zahtevano starost za registracijo na to omrežje	☐	☐	☐	☐

8) Ali obstajajo kakšne informacije o posebnih tveganjih v zvezi z uporabo spletnih storitev?

	Da, lahko jih najdem na spletni strani	Ne, ne morem najti te informacije
Možnost ogleda ali možnost, da postanete fotografirana žrtev otroške zlorabe	☐	☐
Sovražni govor	☐	☐
Pornografija ali spolna vsebina	☐	☐
Nasilje	☐	☐
Neprimeren stik odraslih (s pedofilskimi težnjami) z otroci	☐	☐
Ustrahovanje	☐	☐
Razkrivanje osebnih podatkov	☐	☐
Objavljanje spolno izzivalnih fotografij	☐	☐
Informacije o samouničevalnih dejanjih (anoreksija, samomor itd.)	☐	☐
Ostalo (prosim navedi):	☐	☐

1) ALI SI UPORABNIK SPLETNEGA SOCIALNEGA OMREŽJA FACEBOOK?

- Da
 Ne

2) PROSIM, VPIŠI SE S SVOJIM UPORABNIŠKIM IMENOM IN GESLOM. MED VPISOVANJEM SE USTAVI NA VSAKI STOPNJI, DA BOŠ LAHKO ODGOVARJAL NA NASLEDNJI SKUPEK VPRAŠNJ. ODGOVARJAŠ ZA ENAKO OMREŽJE KOT PREJ, SAMO DA SI SEDAJ VPISAN KOT UPORABNIK.

3) V postopku vpisovanja socialno omrežje od tebe zahteva naslednje informacije:

	Da	Ne	Ne/ ne morem najti te informa cije	Ni na voljo za to socialno omrežje
Rojstni datum	☐	☐	☐	☐
Izjavo, da ste starejši od določene starostne meje (npr. s klikom na okvirček)	☐	☐	☐	☐
Preverjanje e- mail naslova/naslova za e-mail preverjanje	☐	☐	☐	☐
Mi je vpis omogočen kljub temu, da moj e- mail naslov ni bil preverjen (npr. brez klika na povezavo preverjanja poslanega prek e-mail naslova)	☐	☐	☐	☐

4) Na spletni strani socialnega omrežja najdem informacije o:

	Da, lahko jih najdem na spletni strani	Ne/ne morem najti te informacije	Ni na voljo za to socialno omrežje
Kako prijaviti zlorabo ali ustrahovanje	☐	☐	☐
Možnost, da se ostalim uporabnikom onemogoči stik z mano (ali zavrnitev prošnje za prijateljstvo)	☐	☐	☐
Možnost določitve kdo oz. katere skupine uporabnikov lahko stopi(jo) v stik z mano (omejeno z leti, spolom itd.)	☐	☐	☐
Omejitve iskalnih možnosti za profile (npr. onemogočeno iskanje mladoletnih oseb)	☐	☐	☐

5) Ko si prijavljen v svoj uporabniški profil, lahko:

	Da	Da, vendar mora to najprej dovoliti nosilec profila	Ne	Ne vem/o tem ni nič napisan o	Ni na voljo
Izbrišeš, odstraniš objave na svojem profilu (komentarje, objave)	☐	☐	☐	☐	☐
Izbrišeš, odstraniš fotografije na svojem profilu	☐	☐	☐	☐	☐
Izbrišeš, odstraniš fotografije, ki si jih objavil na profilih drugih uporabnikov	☐	☐	☐	☐	☐

6) Na svojem uporabniškem profilu:

	Da	Da, vendar moram objavo predhod no odobriti	Ne	Ne vem/o tem ni nič napisan o	Ni na voljo
Vsi uporabniki lahko objavljajo komentarje na mojem profilu	☐	☐	☐	☐	☐
Samo moji prijatelji lahko objavljajo komentarje na mojem profilu	☐	☐	☐	☐	☐

7) Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

	Da	Da, vendar samo nekatero informa cije	Ne	Ne vem/o tem ni nič napisan o	Ni na voljo
Moje osebne podatke lahko vidijo vsi uporabniki	☐	☐	☐	☐	☐
Moje osebne podatke lahko vidijo le moji prijatelji	☐	☐	☐	☐	☐
Spremenil sem nastavitve za moje osebne podatke in jih lahko vidijo ostali uporabniki	☐	☐	☐	☐	☐
Imam nadzor nad prikazom mojega spletnega stanja (da drugi ljudje vidijo, da sem prijavljen)	☐	☐	☐	☐	☐

8) Preden objavim fotografijo ali informacijo na svojem profilu, dobim:

	Da	Ne	Ne vem/o tem ni nič napisano	Ni na voljo
Varnostne nasvete in/ali navodila o objavljanju zasebnih podatkov na profilu	☐	☐	☐	☐

Varnostne nasvete in/ali navodila o tem kako naložiti slike na moj profil	☐	☐	☐	☐
---	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

9) Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

	Da in to lahko odobrim preden je fotografija objavljena	Da, vendar nimam možnosti, da bi fotografijam odobril preden je objavljena	Ne	Ne vem/o tem ni nič napisano	Ni na voljo
Obveščen sem, ko me identificirajo (označijo "tegajo") na fotografijah, ki jih objavijo drugi uporabniki	☐	☐	☐	☐	☐

10) Če želim izbrisati svoj profil:

	Da	Ne	Ne vem/otem nič napisano	Ni na voljo
Najdem lahko razumljiva navodila za izbris/izključite v mojega profila	☐	☐	☐	☐
Obstaja jasna povezava/gumb določen(a) za brisanje/izključevanje profila	☐	☐	☐	☐
Svoj profil lahko samo izključim, ne morem pa ga popolnoma izbrisati	☐	☐	☐	☐
Ponudnik nudi informacije o tem, katere osebne podatke socialno omrežje zbira/ohrani tudi po izključitvi/izbrisu profila	☐	☐	☐	☐
Ponudnik nudi informacije o tem, kako se lahko osebni podatki uporabljajo potem, ko je bil moj profil izbrisan/izključen	☐	☐	☐	☐

11) Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

	Da	Ne	Ne vem/o tem nič napisano	Ni na voljo
Prijatelju lahko onemogočim stik z mano	☐	☐	☐	☐
Lahko zavrnem prošnjo za stik	☐	☐	☐	☐

1) KAKO LAHKO PRIJAVIŠ ZLORABO NA SPLETU(ČE NEKDO NAREDI NEKAJ, KAR NI DOVOLJENO)?

2) Način prijave zlorabe na spletni strani

	Da	Ne	Ni na voljo za to socialno omrežje
Lahko razumljiv	☐	☐	☐
Težko ga je najti (več kot 15 sekund)	☐	☐	☐
Uporabniku se pošlje obvestilo/potrdilo o prejema, potem ko je bila prijava poslana	☐	☐	☐
Uporabniku se pošljejo informacije o tem, kako se bodo spoprijeli s prijavo	☐	☐	☐
Ali so uporabniku posredovane povratne informacije glede prijave/rezultati?	☐	☐	☐

3) Ko sem prijavljen v svoj uporabniški profil:

	Da	Ne	Ne vem/ ni zapisan o	Ni na voljo
Zlahka lahko spreminjam svoje osebne nastavitve	☐	☐	☐	☐
Za aplikacije oz. uporabo programske opreme (zunanji ali dodatni programi in/ali storitev) je potrebno dovoljenje uporabnika in/ali uporaba informacij iz uporabnikovega profila	☐	☐	☐	☐

4) V postopku registracije v določeno socialno omrežje si moral dati naslednje osebne podatke:

	Da	Ne
Starost	☐	☐
Izobrazba	☐	☐
E-mail naslov	☐	☐
Spol	☐	☐
Domači naslov	☐	☐
Narodnost	☐	☐
Šola ali delovno mesto	☐	☐
E-mail naslov staršev	☐	☐
EMŠO	☐	☐
Telefonska številka	☐	☐
Osebna fotografija	☐	☐
Politična pripadnost	☐	☐
Resnično ime (ime in priimek)	☐	☐

	Da	Ne
Resnično ime (samo ime)	☐	☐
Veroizpoved	☐	☐
Drugo (prosim navedite):	☐	☐

5) Prosim, navedi, kateri osebni podatki, ki si jih podal ob registraciji, so bili avtomatsko vstavljeni v tvoj profil? Se pravi, so bili vidni takoj na vašem profilu?

	1	2	3	4	5
Starost	☐	☐	☐	☐	☐
Izobrazba	☐	☐	☐	☐	☐
E-mail naslov	☐	☐	☐	☐	☐
Spol	☐	☐	☐	☐	☐
Domač naslov	☐	☐	☐	☐	☐
Narodnost	☐	☐	☐	☐	☐
E-mail naslov staršev	☐	☐	☐	☐	☐
EMŠO	☐	☐	☐	☐	☐
Telefonska številka	☐	☐	☐	☐	☐
Osebna fotografija	☐	☐	☐	☐	☐
Politična pripadnost	☐	☐	☐	☐	☐
Resnično ime (ime in priimek)	☐	☐	☐	☐	☐
Resnično ime (samo ime)	☐	☐	☐	☐	☐
Veroizpoved	☐	☐	☐	☐	☐
Šola ali delovno mesto	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo:	☐	☐	☐	☐	☐